

Dużo by opowiadać...



HISTORIA ORZESKIEJ BIBLIOTEKI



„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19. Wsparcie dla rozwoju lokalnego
w ramach inicjatywy LEADER objętego PROW na lata 2014-2020.

Materiał opracowany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Orzeszu.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

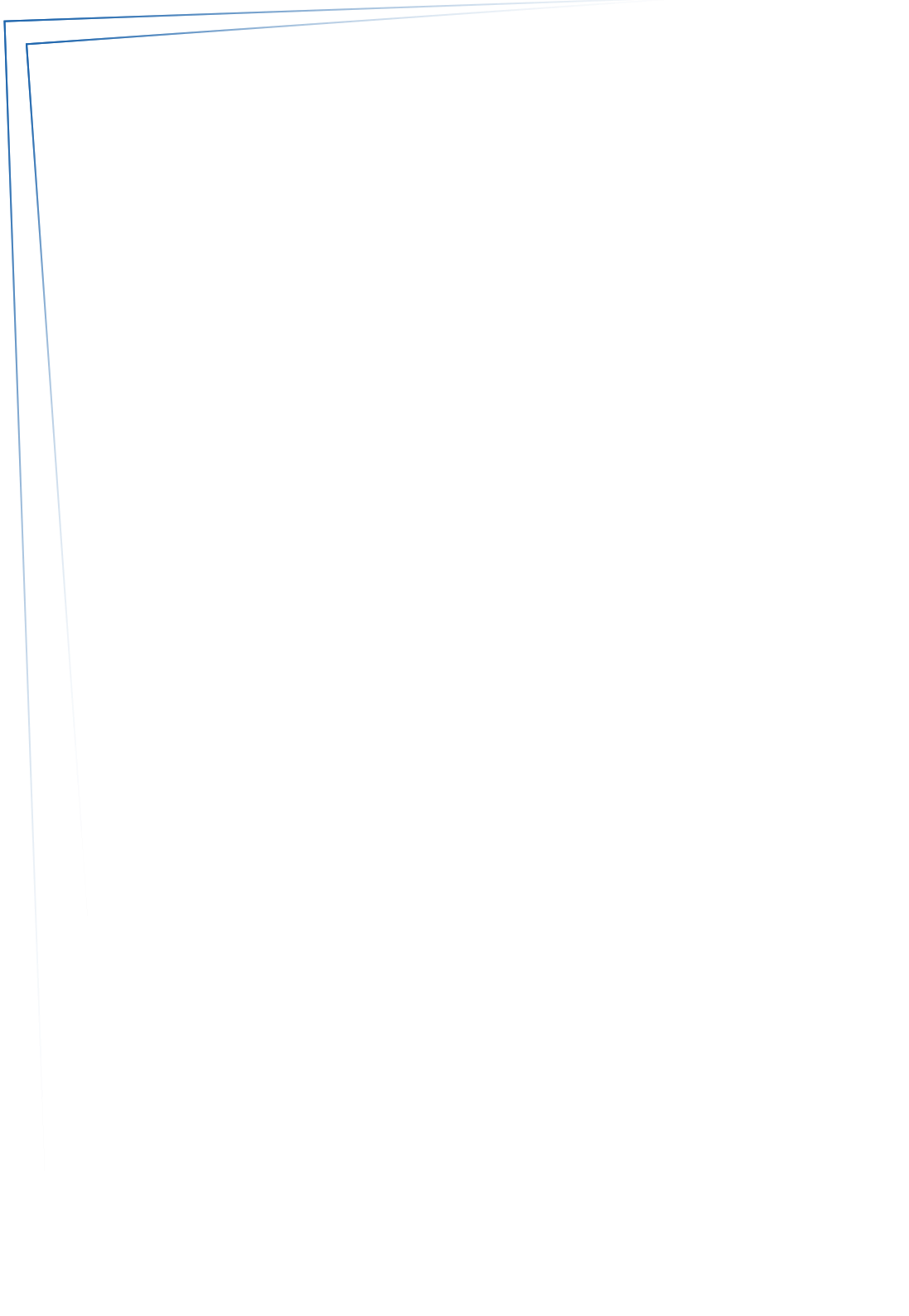
Dużo by opowiadać...



HISTORIA
ORZESKIEJ
BIBLIOTEKI

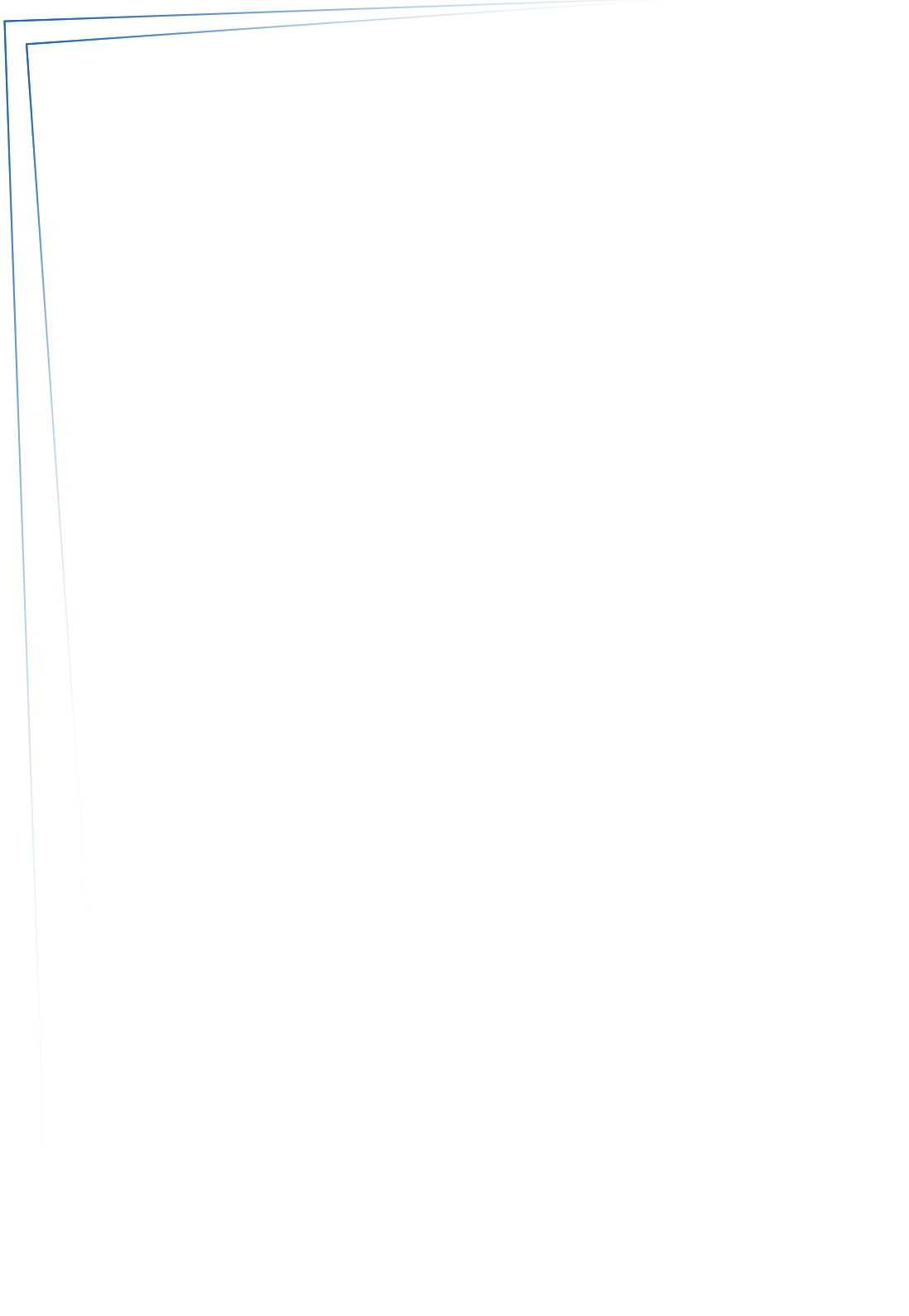


2022



Spis treści

1. Słowo wstępne	9
2. Początki czytelnictwa w Orzeszu	
2.1 Towarzystwa Czytelni Ludowych	15
2.2 Biblioteka Publiczna	18
3. Historia orzeskiej biblioteki i jej filii	
3.1. Centrala Orzesze	21
3.2. Filia Jaśkowice	30
3.3 Filia Zazdrość	33
3.4. Filia Huta	36
3.5. Filia Woszczyce	37
3.6. Filia Gardawice	40
3.7. Filia Szpital	45
4. Działalność społeczno-kulturalna Miejskiej Biblioteki Publicznej w Orzeszu	47



Jest takie miejsce,
które cierpliwie czeka.
Na Ciebie.
Na mnie.
Na każdego człowieka.
Nie krzyczy neonem,
lecz cicho zaprasza
w swoje skromne progi,
mówiąc szeptem:
witaj Gościu drogi...
Jest tam mnóstwo książek,
a w nich wszystko znajdziecie.
I humor, i wiedzę,
i co tylko chcecie.
I horror, i thrillery,
i po śląsku pisane litery.
A dla dzieci
świat baśni kolorowy,
który rozwija umysł
każdej młodej głowy.
Przyjdź do nas koniecznie,
bo książka czekała, czeka
i czekać będzie,
aż zajrzesz w jej karty
i poznasz literatury urok nieodparty.

Agnieszka Piwowarska

» Obecna kadra biblioteczna
od lewej:

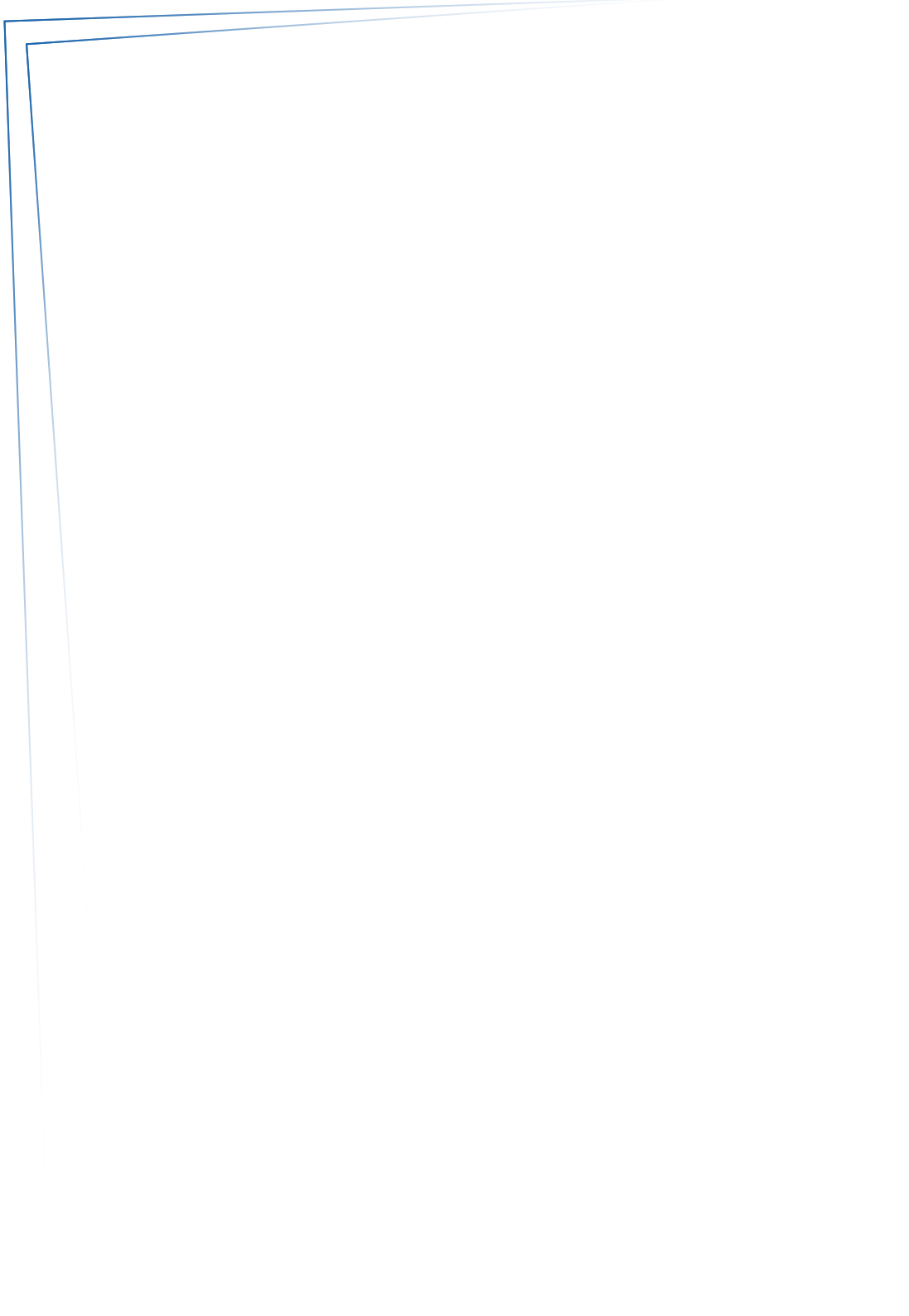
**Paulina Szczypińska-Jany,
Agnieszka Piwowska,
Agnieszka Kośmider-Zawadzka,
Sylwia Dembecka,
Ewelina Janczura,
dyrektor Łucja Hajduk,
Izabela Czardybon,
Beata Twardzik,
Danuta Stokłosa**





P

NOWOŚCI



1.

Słowo wstępne

Orzeska biblioteka służy mieszkańcom już 73 lata. To szmat czasu, w którym zawiera się ogrom wspomnień i wydarzeń rozgrywających się w jej murach, jak również poza nimi. Ta książka jest ukłonem w stronę naszych czytelników, ale też chęcią podsumowania działalności orzeskiej księżnicy poprzez utrwalenie faktów i ciekawostek z jej życia, gdyż przez te wszystkie lata zaszło wiele istotnych zwrotów w funkcjonowaniu placówki, takich jak kilkakrotna zmiana lokalizacji, komputeryzacja księgozbioru, a także organizowane były liczne przedsięwzięcia, m.in. spotkania autorskie, Biblioteczny Dzień Kobiet czy akcja „Odjazdowy bibliotekarz”.

Wydanie książki to odpowiednia okazja, aby podziękować wszystkim, którzy w jakikolwiek, nawet najmniejszy, sposób wpłynęli na nasze działania. Szczególne podziękowania należą się wszystkim pokoleniom Czytelników. Bez Was żadna instytucja kultury nie miałaby racji bytu. To Wy stanowicie jej główny filar.

Dziękuję również za współpracę:

- » władzom Miasta Orzesze: byłym Burmistrzom – Reginie Hajduk i Andrzejowi Szafrąncowi – oraz obecnemu Burmistrzowi Mirosławowi Błaskiemu
- » Przewodniczącemu Rady Miejskiej Janowi Machowi oraz radnym wszystkich kadencji

- » dyrektorom szkół, przedszkoli i nauczycielom
- » Bibliotece Śląskiej oraz zaprzyjaźnionym bibliotekom publicznym
- » wszystkim byłym i obecnym pracownikom orzeskiej biblioteki
- » Stowarzyszeniu im. F. Stuska z Jaškowic

Niniejsza książka została wydana dzięki grantowi
Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania
„Ziemia Pszczyńska”
na przedsięwzięcie pod nazwą:
Dziedzictwo lokalne Ziemi Pszczyńskiej – niematerialne.



**LGD Ziemia
Pszczyńska**

2.

Początki czytelnictwa w Orzeszu

2.1 Towarzystwa Czytelni Ludowych

Początki czytelnictwa na terenie miasta Orzesze są związane z działalnością Towarzystwa Czytelni Ludowych. Ta społeczno-oświatowa organizacja została utworzona w zaborze pruskim już w 1880 roku. Jej celem była „praca u podstaw”, rozumiana jako krzewienie oświaty wśród polskiej ludności zamieszkującej zabór pruski. Cel ten miał być osiągnięty poprzez tworzenie bibliotek i czytelni oraz organizowanie uniwersytetów ludowych, kursów i odczytów. Pierwsza biblioteka, która pojawiła się na Górnym Śląsku, znajdowała się w Łące. Na Śląsku w 1922 roku było 149 bibliotek, z których korzystało 5183 czytelników, zaś w 1930 roku funkcjonowało już 325 bibliotek, w tym czasie korzystało z nich ponad 30 tysięcy czytelników. Wskazuje to na wyjątkową prężność i duże zainteresowanie działalnością Towarzystwa¹.

Ze sprawozdania bibliotecznego „za czas od 1 lipca 1922 roku do czerwca 1923 roku”² dowiadujemy się, że w powiecie pszczyńskim były 54 biblioteki, z których korzystało 531 czytelników. Wśród nich były biblioteki z Orzesza i Woszczyc, posiadające ponad 90 woluminów.

1 *Dzieje Orzesza, Orzesze 2002*, s. 245.

2 AP – Kat., TCL – Kat., sygn. 10, p. 61.

Towarzystwo Czytelni Ludowych brało udział w różnego typu imprezach, mających na celu podniesienie kultury czytelniczej wśród Polaków. Jedną z takich inicjatyw były kursy oświatowe subwencjonowane przez Wydział Oświecenia Publicznego, a organizowane za pośrednictwem Komitetów TCL. Zimą 1924/1925 32 mieszkańców Jaškowic wzięło udział w 24 lekcjach języka polskiego prowadzonych przez Stuska, zaś mieszkańcy Mościsk uczestniczyli w „nauce o rzeczach ojczystych i pisowni” prowadzonych przez pana Napierałę. Na zajęcia te uczęszczało 40 osób³.

Zwiększająca się z roku na rok liczba bibliotek i kół „nie ominęła” również Orzesza i jego okolic. W 1926 roku odnotowano funkcjonowanie bibliotek TCL w następujących gminach: Jaškowice (30 książek i 110 czytelników), Orzesze (117 książek i tylko 32 czytelników), Zawada (30 książek i 75 czytelników), Zawieść (25 książek i 13 czytelników). Następnego roku przybyły kolejne biblioteki w Mościskach (30 książek i 34 czytelników), Zazdrości (30 książek i 20 czytelników) i Zgoniu (29 książek i 16 czytelników). W 1928 roku przybyła w wykazie biblioteka w Gardawicach (30 książek, brak danych dotyczących czytelników). Funkcję prezesów pełnili zwykle dyrektorzy szkół powszechnych, mieszczących się w danej miejscowości; F. Stusek (Jaškowice), p. Sonntag (Gardawice) p. Napierała (Mościska), p. Kozicki (Orzesze), p. Kasprusz (Zawieść), p. Brożek (Zazdrość), p. Wruszkowiak (Zgoń). Biblioteka TCL w Zawadzie w 1927 roku zawiesiła na jakiś czas swoją działalność. Wznowiła ją dopiero pod koniec lat trzydziestych.

Dzięki staraniom Zarządu i Rady Towarzystwa, a także szerokiej akcji propagandowej udawało się z każdym rokiem zwiększyć ilość książek w bibliotekach, również w okręgu mikołowskim, do którego należało Orzesze. W czerwcu 1929 roku w Gardawicach było 87 książek, w Jaśkowicach – 80, w Mościskach – 100, w Orzeszu – 179, w Zawiści – 55, w Zazdrości – 120, w Zgoniu – 58. W niektórych wioskach ustalili się również zwyczaj, że funkcję prezesa obejmował naczelnik gminy. Tak się stało w Zawiści i w Gardawicach. Natomiast kierownicy szkół zostawali bibliotekarzami⁴.

W 1937 roku wysłano do bibliotek TCL kwestionariusze dotyczące ich działalności. Zachowały się tylko odpowiedzi dwóch bibliotek, w Orzeszu i w Zawadzie. Otóż biblioteka w Orzeszu znajdowała się w Szkole Podstawowej nr 1, w świetlicy międzyorganizacyjnej. Zasób wypożyczalni wynosił 286 dzieł w 325 tomach, którymi opiekował się prezes i równocześnie bibliotekarz – Stanisław Pakuła, a Bibliotekę odwiedzało 104 czytelników. Koło TCL w Orzeszu liczyło 36 osób, co oznaczało zgodnie z regulaminem, że tutejsi członkowie nie mogli wysłać swojego przedstawiciela na sejmik oświatowy do Poznania, ponieważ prawo to przysługiwało kołom liczącym przynajmniej 50 członków.⁵

Biblioteka TCL w Zawadzie została ponownie otwarta 3 listopada 1937 roku i mieściła się w czasie przeprowadzania ankiety w świetlicy międzyzwiązkowej tylko w jednej szafce, ponieważ cały zasób wynosił jedynie 50 książek, z których 40 należało do literatury pięknej dla dorosłych, a 10 do literatury popularno-naukowej.

4 Tamże, s 247.

5 AP – Kat., TCL – Kat., sygn. 1, p. 11

2.2 Biblioteka Publiczna

Trwały rozwój bibliotek publicznych zapoczątkował Dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi z 1946 roku. Funkcja tych bibliotek bardzo się zmieniła – z placówek wypożyczających książki przekształcając się w nowoczesne miejsce upowszechniania wiedzy i informacji, a także prowadzenia działalności dydaktycznej. Tak szybki rozwój czytelnictwa w kraju stworzył potrzebę utworzenia biblioteki w naszym mieście. Na mocy zaświadczenia z dnia 28 kwietnia 1948 roku ówczesnego Inspektora Szkolnego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Oświaty wydanym w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej, Zarząd Gminy w Orzeszu stał się zarządzającym biblioteką, która mieściła się w budynku gminnym. Biblioteka została zapisana w rejestrze bibliotek pod numerem 75.

05

INSPEKTOR SZKOLNY
w Pszczyńcu
Nr dz 559/48

Miejscowość Pszczyńca, 28.4.48r. data

**8-klas. Publ. Szkoła Powsz. Nr. 1
w Orzeszu, pow. Pszczyzna**

Zaświadczenie
Zarząd Gminy
imię i nazwisko Orzesu

Zaświadczam, że ob. _____
zamieszkały w _____
miejscowość _____ ulica _____ Nr domu _____
jako zarządzający biblioteką, która jest własnością _____
nazwa _____
Zarządu Gminnego
instytucji państwowej, organizacji społecznej, właściciela prywatnego
i mieści się w _____
miejscowość _____ ulica _____ Nr domu _____

wykonał obowiązek rejestracji bibliotek przewidziany rozporządzeniem Ministra Oświaty, wydanym w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej i Ministrem Ziem Odzyskanych (Dz.U.R.P. nr 5, 1947 r., poz. 38)
i złożył kartę rejestracyjną wraz z kwestionariuszem dn. 23.48

Biblioteka jest zapisana w rejestrze bibliotek pod Nr. 75

Inspektor Szkolny
Okręga powiatowego
Inspektora Szkolnego
PSZCZYŃCIE

Inspektor Szkolny
I. J. M. Delowski

Zam. Nr 108 — 24. 11. 47.

3.

Historia orzeskiej biblioteki i jej filii

3.1. Centrala Orzesze

Biblioteka w Orzeszu to najstarsza instytucja kultury działająca w mieście. Jak już zostało napisane jej założenie przypada na 1948 rok. Ponadto powstała jako jedna z pierwszych bibliotek w powiecie. Dodajmy, że w tym czasie był to powiat pszczyński⁶.

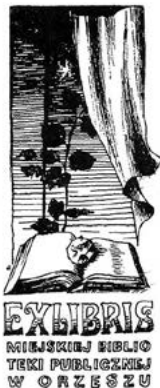
Placówka przez pierwsze lata swojej działalności była Gminną Biblioteką Publiczną. Jej nazewnictwo zmieniało się z czasem, co było odzwierciedleniem reform administracyjnych. Jedną z takich reform została przeprowadzona już wcześniej, bo w listopadzie 1945 roku, kiedy to utworzono gminy zbiorowe z podległymi im gromadami. Jedną z takich gmin było właśnie Orzesze⁷, stąd też nazwa biblioteki. Kolejna ważna zmiana przypada na 1954 rok. Po pierwsze w tym roku utworzony został powiat tyski, a po drugie zlikwidowano dotychczasowy podział wsi na gminy i gromady, które zastąpiono nowymi gromadami.



6 D. Węgrzyn, Ł. Marek, *Orzesze*, [w:] *Dzieje Orzesza po 1945 roku*, red. Robert Ratajczak, Orzesze 2003, str. 130

7 Tamże, str. 86

Nowo utworzoną gromadą było Orzesze (obejmowała ona swym zasięgiem Orzesze, Zawadę i Kolonię Szklarnia)⁸, a organami władzy stały się Gromadzkie Rady Narodowe⁹ (wcześniej były to Gminne Rady Narodowe). Znalazło to oczywiście swoje odzwierciedlenie w nazwie biblioteki, która z gminnej została Gromadzką Biblioteką Publiczną. W 1954 roku utworzono również nową jednostkę administracji, czyli osiedle, które z obszaru gromady mogło być wyłączone, jeśli liczyło co najmniej 1000 mieszkańców. Orzesze awansowało do tej rangi 1 stycznia 1956 roku¹⁰, a tym samym biblioteka po raz kolejny zmieniła nazwę – tym razem z Gromadzkiej na Osiedlową. Taki status miała aż do uzyskania przez Orzesze praw miejskich w 1962 roku. Od tego czasu placówka jest Miejską Biblioteką Publiczną.



W przeciągu ponad 70. lat zmieniała się nie tylko nazwa biblioteki. Kilkakrotnie placówka była również przenoszona. Pierwszą jej siedzibą był budynek Urzędu Gminy, a zajmowana powierzchnia liczyła tylko 9 m². W pierwszym roku działalności zarejestrowano 100 czytelników, natomiast w inwentarzu zapisanych było 356 woluminów, które w większości stanowiły dary czytelników. Z posiadanych protokołów wynika, że w 1953 roku lokal biblioteki mieścił się na parterze przy ul. Rynek 4 i zajmował 25 m². Z kolei z dokumentów za rok 1955 wiemy, że placówka posiadała w tym czasie oddzielny lokal w budynku przy ówczesnej ul. Armii Czerwonej 1, który zajmował 2 izby o pow.

8 Tamże, str. 87

9 F. Serafin, *Zmiany podziału administracyjnego powiatu i miasta Polsce Ludowej* [w:] *Tychy*, red. J. Kantyka, Katowice 1975, str. 423

10 D. Węgrzyn, Ł. Marek, *Orzesze*, [w:] *Dzieje Orzesza po 1945 roku*, red. Robert Ratajczak, Orzesze 2003, str. 87

50 m².¹¹ W tym czasie do placówki należały punkty biblioteczne w Zawadzie, Jaśkowicach i Ornontowicach. W 1964 roku Komisja Kultury i Oświaty zaproponowała zmianę lokalu na pomieszczenia znajdujące się na parterze prywatnego budynku Roberta Tabackiego przy ul. Rynek 11 (obecnie św. Wawrzyńca), a przeniesienie do nowej siedziby o pow. 75 m² nastąpiło w 1966 roku. W tym czasie działało już Koło Przyjaciół Biblioteki, które zostało założone w 1964 i początkowo liczyło 25 osób, natomiast w 1965 były to już 103 osoby.¹² Dzięki KPB księgozbiór szybko się rozrósł, ponieważ jego członkowie zbierali fundusze na zakup nowości wydawniczych poprzez kiermasze, na których sprzedawali książki i reprodukcje obrazów. „Koło” istniało aż do lat 90. W 1972 roku, gdy biblioteka mieściła się u Tabackiego, utworzono oddział dziecięcy z osobnym pracownikiem. W tym też roku książki zaczęto oprawiać w folię (wcześniej oprawiano je w szary papier). W latach 70. utworzono punkty biblioteczne w szpitalu Chorób Płuc, w Państwowym Domu Dziecka i w Zazdrości, a orzeska księżnica przejęła Gminną Bibliotekę w Gardawicach i jej filię w Woszczycach. W latach 80. biblioteka posiadała bogaty zasób czasopism i dzienników – prenumerowano 40 tytułów (co roku ta liczba spadała, a obecnie placówka nie posiada ogólnodostępnych gazet, jedynie prasę fachową do własnego użytku), a w 1984 roku założono katalog centralny dla wszystkich istniejących placówek bibliotecznych.



11 *Sprawozdanie z pracy Gromadzkiej Biblioteki w Orzeszu za rok 1955*

12 *Meldunek o realizacji zobowiązań ze współzawodnictwa bibliotekarzy i bibliotek na XX-lecie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, 1965*

Od 1985 roku biblioteka miała spakowanych kilkaset książek, które znajdowały się na strychu ówczesnego gospodarza obiektu. Była to forma magazynu, gdyż 32 tys. posiadanych książek nie mieściło się w dostępnym lokalu, nie było też wolnego dostępu do półek. W 1992 roku ponownie została zmieniona lokalizacja placówki – tym razem przeniesiono ją do budynku Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Rynek 2a, gdzie znajdowała się do 2003 roku, a jej pow. zajmowała 168 m². Począwszy od 2003 roku do chwili obecnej siedzibą biblioteki jest parter budynku gminy przy ul. św. Wawrzyńca 23 o pow. 162 m². W uroczystym otwarciu lokalu wzięli udział burmistrz Regina Hajduk, instruktor Biblioteki Śląskiej Agnieszka Grefkowicz, radni, przedstawiciele szkół i czytelnicy.

Kierownicy placówki:

- » Maria Górny (1948-1952)
- » Janina Biskup (1952-1953)
- » Maria Kusy (1953-1956)
- » Helena Pokuta (1956-1957)
- » Łucjan Szyszka (1957-1961)
- » Urszula Tabacka (1961-1969)
- » Helena Karbownik (1969-1972)
- » Łucja Hajduk (1972 – nadal)





Istotne zmiany w funkcjonowaniu placówki nastąpiły w 1991 roku, kiedy to na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Orzeszu powołano Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji, a biblioteka przestała istnieć jako samodzielna placówka kulturalna, stając się częścią nowej jednostki organizacyjnej. Stanowisko dyrektora biblioteki zastąpiono kierownikiem, a decyzje dotyczące orzeskiej księżnicy podejmował dyrektor Ośrodka. Włączenie biblioteki do struktur MOKSiR-u odbiło się niekorzystnie finansowo na jej działalności ze względu na brak środków na zakup książek. Sytuacja ta trwała do 2005 roku – nastąpiło wtedy ponowne rozłączenie obu instytucji. Niepełny rok samodzielnej pracy biblioteki przyniósł pozytywne efekty – poprzez program „lkonka” otrzymaliśmy 3 komputery z bezpłatnym Internetem.

Ważnym projektem, do którego przystąpiła biblioteka w 2010 roku, był Program Rozwoju Bibliotek Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Melindy Gates. To przedsięwzięcie miało ułatwić polskim bibliotekom publicznym dostęp do komputerów, Internetu i szkoleń. Program Rozwoju Bibliotek w Polsce był realizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Program obejmował cykl szkoleń dla pracowników biblioteki, odbyło się:

- 5 dwudniowych warsztatów z planowania pracy biblioteki,
- 2 trzydniowe szkolenia specjalistyczne z różnych tematów
- 5 jednodniowych szkoleń informatycznych.

Dzięki temu programowi biblioteki orzeskie wzbogaciły się o sprzęt komputerowy i multimedialny:

- zestawy komputerowe – 10 + 1 laptop
- projektor multimedialny z ekranem – 1
- urządzenie wielofunkcyjne – 6
- drukarka A3 – 1
- aparat cyfrowy – 6

Do realizacji programu pozyskaliśmy partnerów, którymi byli:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Ornontowicach
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wyrach
- Gminna Biblioteka Publiczna w Bojszowach



Dzięki temu, że Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego miała podpisaną umowę z Fundacją Orange, biblioteka otrzymała na trzy kwartały bezpłatny abonament na dostęp do Internetu oraz środki finansowe na działania promocyjne.

Aby wyjść naprzeciw potrzebom czytelników (obsługa komputera, Internetu) biblioteka przystąpiła do realizacji projektu Program Operacyjny, Kapitał Ludzki pod hasłem „Komputer nie tylko dla młodych”. Pro-

jekt ten realizowany był również w roku 2010, a jego zakończenie przewidziano na rok 2011. Kwota przyznana na ten cel wynosiła 47 481, 09 zł. W projekcie uczestniczyło 25 osób – mieszkańców Orzesza, po 50 roku życia, nieaktywnych zawodowo.

Kolejnym przedsięwzięciem związanym z rozwojem kompetencji komputerowych orzeskiego społeczeństwa był projekt Fundacji Aktywizacja „e-Mocni: cyfrowe umiejętności, realne korzyści” w Gminie Orzesze, który biblioteka realizowała jako pełnomocnik Miasta Orzesze. Projekt zrealizowany został na przestrzeni lat 2016-2019, a przeszkolonych zostało 360 osób w różnych zestawach tematycznych, itp. e-PUAP, załatwianie spraw urzędowych, zakupy przez internet itp.

Biblioteka, podążając z duchem czasu, zakupiła w 2008 roku program komputerowy Libra 2000, który służy opracowaniu, gromadzeniu, a od 2015 roku także wypożyczaniu księgozbioru. Placówka posiada również katalog publiczny, który znajduje się na bibliotecznej stronie internetowej. Dzięki niemu czytelnicy mogą sprawdzić, czy konkretna książka jest dostępna w danej chwili. Dodatkowo dla starszych i schorowanych czytelników w 2016 roku wprowadzona została akcja „Książka na telefon” z możliwością nieodpłatnego dostarczenia wybranej literatury do domu, a później jej odebrania.

W 2004 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uruchomiło środki finansowe na zakup nowości wydawniczych dla bibliotek publicznych. Po spełnieniu wszystkich warunków formalnych nasza placówka co roku otrzymywała dofinansowania w różnej kwocie, przedział wahał się od 4 tys. do 15 tys. W roku 2022 warunkiem koniecznym do otrzymania funduszy było otwarcie biblioteki 13 sobót w ciągu

roku przynajmniej przez 4 godziny – wymóg ten został spełniony za zgodą burmistrza Miasta Orzesze.

Biblioteka udostępnia swoim czytelnikom darmowe kody Legimi oraz ebookpoint BIBLIO – w latach 2019-2020 kody Legimi były przydzielane przez Bibliotekę Śląską, natomiast od 2021 roku w zakresie zadania finansowanego w ramach II edycji Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego Województwa Śląskiego „Książki online dla każdego” otrzymujemy kody Legimi oraz ebookpoint BIBLIO.

W placówce można również skorzystać z Usługi Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Academia, która umożliwia dostęp do zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej (książek oraz artykułów z czasopism). W tym celu wydzielone zostało jedno stanowisko komputerowe w naszej czytelni internetowej.

Od kilkunastu lat biblioteka gromadzi Dokumenty Życia Społecznego dotyczące Orzesza – wycinki z gazet, zdjęcia, foldery, różne dokumenty. Z DŻS-ów może skorzystać każdy, kto poszukuje informacji na temat naszego miasta.

Krótką statystyka na przestrzeni 70 lat

Rok	Ilość placówek	Czytelnicy	Wypożyczenia
1948	1	100	brak danych
1958	2	216	5797
1969	3	981	14717
1975	4	1976	49540
1988	5	3260	108763
1998	5	2058	64833
2008	5	3530	127102
2018	6	3072	120193
2021	3	2242	93487

3.2. Filia Jaśkowice

W 1960 roku powstała w Jaśkowicach filia Miejskiej Biblioteki Publicznej, której pierwszą siedzibą była Szkoła Podstawowa. W tamtych latach w Jaśkowicach prosperowała Fabryka Urządzeń Technicznych ZREMB, do której przyjeżdżali pracownicy z całej Polski. Doprowadziło to do dynamicznego rozwoju Jaśkowic i wzrostu liczby mieszkańców. Aby zaspokoić ich potrzeby kulturalno-edukacyjne powstała filia biblioteki. Mieszcząca się w szkole biblioteka nie spełniała jednak swoich wymagań w stosunku do wszystkich mieszkańców. Dlatego też decyzją Prezydium Miejskiej Rady Narodowej rozpoczęto starania o jej przeniesienie do bardziej dogodnego lokalu, co udało się zrealizować w 1970 roku. Nowa siedziba biblioteki znajdowała się w prywatnym budynku przy ul. Jana Rajcy. Biblioteka dzieliła wejście z Klubem Książki i Prasy „Ruch”, co powodowało utrudnienie w prawidłowym funkcjonowaniu biblioteki (gdy Klub nie pracował, biblioteka była nieczynna). W 1975 roku właściciel budynku (p. Drewniok) udostępnił nam kolejne pomieszczenie z osobnym wejściem z zewnątrz. Mimo to względy bezpieczeństwa i ekonomiczne były przyczyną poszukiwania nowego lokalu. Z braku pomieszczeń komunalnych, biblioteka została ponownie przeniesiona do budynku szkoły, z samodzielnym wejściem (obok sali gimnastycznej), co miało miejsce w lipcu 1995 roku. Na tym jednak nie zakończyły się perturbacje związane z siedzibą biblioteki. Rozwój szkoły i plany budowy stółki spowodowały potrzebę przeniesienia w styczniu 2017 roku księgozbioru do budynku gminnego, znajdującego się w byłym biurcu ZREMB-u przy ul. Fabrycznej. Obecny lokal biblioteki znajduje się na parterze



budynku. Pomieszczenie jest jasne i przytulne, jednak mały metraż – 25 m² – wymaga magazynowania książek w innym pomieszczeniu na piętrze.

Pierwszym kierownikiem filii została ówczesna polonistka ze Szkoły Podstawowej p. Halina Ogórek (1960-1970). W następnej kolejności placówką kierowały: Leokadia Czerska (luty 1970-wrzesień 1970), Stanisława Przybyłowicz-Słupik (1970-1978), Irena Twardzik (1978-2018), a obecnie placówką kieruje Beata Twardzik.

W pierwszym roku działalności biblioteka posiadała 533 woluminy i 121 czytelników. Dziesięć lat później księgozbiór liczył 2403 woluminy, a placówka obsługiwała 118 czytelników. Natomiast na dzień 31 grudnia 2020 roku filia liczyła 8626 woluminów oraz miała zarejestrowanych w trudnym okresie pandemii 193 czytelników.

Dzięki Programowi Rozwoju Bibliotek placówka posiada dwa stanowiska komputerowe z bezpłatnym Internetem oraz możliwością drukowania i kserowania. Mimo małego metrażu w bibliotece został wydzielony kącik dla maluchów z kolorowymi półkami i zabawkami. W 2020 roku filia, jako ostatnia ze wszystkich placówek bibliotecznych na terenie Orzesza, przystąpiła do komputeryzacji księgozbioru. Mała powierzchnia biblioteki nie zniechęca zorganizowanych grup przedszkolnych i szkolnych do odwiedzania tej placówki, co świadczy o dobrej współpracy biblioteki i szkoły czy przedszkola. W tym samym budynku zlokalizowany jest również Klub Seniora, którego członkowie w ramach swoich zajęć biorą udział w warsztatach literackich, korzystając z zasobów biblioteki. Część z nich uczestniczyła także w projekcie komputerowym e-mocni „Cyfrowe umiejętności, realne korzyści”.

3.3 Filia Zazdrość

Historia tej placówki sięga roku 1978, kiedy to z inicjatywy mieszkańców powstała filia Biblioteki Publicznej w budynku starej szkoły, przy Klubie Książki i Prasy „Ruch”. Jej powierzchnia wynosiła zaledwie 6 m². W 1990 roku z chwilą zaprzestania działalności Klubu biblioteka przejęła cały budynek na swoje potrzeby. Otrzymany budynek został wyremontowany, a środki na ten cel pochodziły z Urzędu Wojewódzkiego. Powstała w ten sposób placówka dysponowała czytelnią, kąciem dla dzieci, czytelnią czasopism, a także salą widowiskową, wyposażoną w telewizor, magnetowid i kasety wideo, na której odbywały się spotkania okolicznościowe czy spotkania Rady Sołectkiej. Powierzchnia biblioteki wynosiła 60 m², a sali widowiskowej 70 m².



Księgozbiór został przewieziony busem zaprzyjaźnionej czytelniczki

Wzrosła więc oferta kulturalno-oświatowa dla lokalnej społeczności. Działalność biblioteki w tym budynku zakończyła się z chwilą, gdy pojawiła się potrzeba zagospodarowania tych pomieszczeń na lokale mieszkalne. Filia biblioteki w roku 1999 została przeniesiona do budynku obecnej Szkoły Podstawowej, do jednej z sal lekcyjnych. W tym czasie dwa księgozbiory – biblioteki szkolnej i biblioteki publicznej – zostały połączone, przy czym każda z bibliotek miała oddzielnego pracownika. W roku 2014 obie biblioteki zostały przeniesione do pomieszczeń piwnicznych budynku szkoły. Odpowiedni metraż lokalu pozwolił na wydzielenie kącika dla maluchów oraz udostępnienie jednego komputera z bezpłatnym Internetem dla czytelników. Dobra współpraca z przedszkolem i szkołą pozwalała na prowadzenie lek-





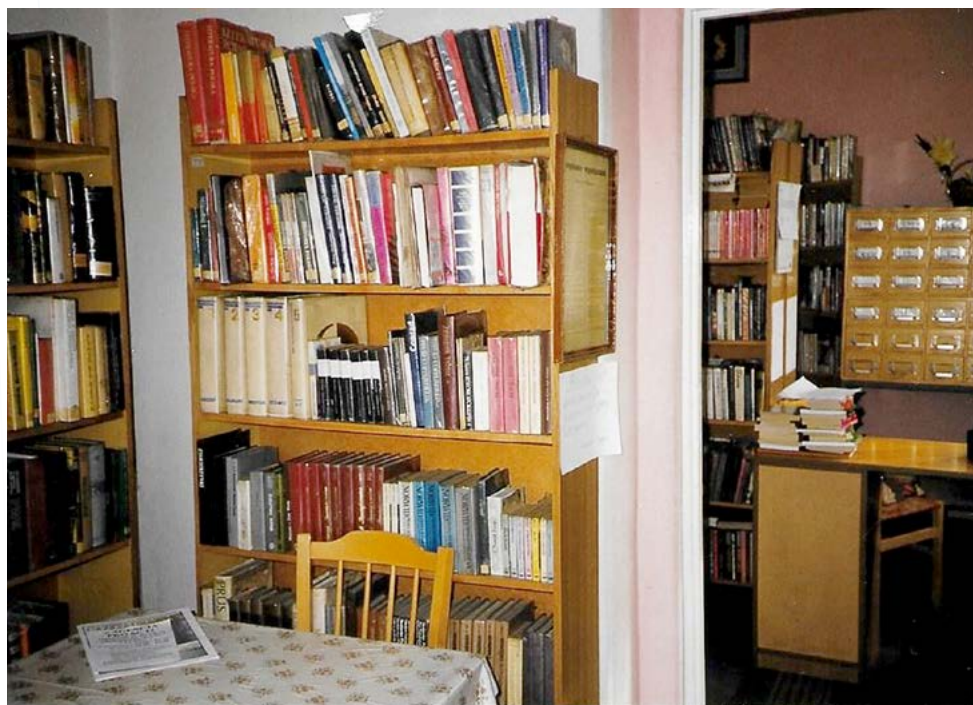
cji bibliotecznych. Rozpoczęta komputeryzacja księgozbioru została przerwana decyzją władz miasta o likwidacji placówki. W roku 2020, mimo dobrze działającej filii, zgodnie z Uchwałą nr XVIII/217/20 Rady Miejskiej w Orzeszu z dnia 21 kwietnia 2020 r. placówka ta została zlikwidowana.

Pierwszym bibliotekarzem był Krzysztof Daniel (1978-1980), następnie Elżbieta Spendel, Janina Ruczka, Maria Kuczok, Krystyna Kempa, Jolanta Pendziątek, Izabela Kłosko, zaś ostatnim bibliotekarzem była Sylwia Dembecka.

W roku rozpoczęcia działalności księgozbiór liczył 985 woluminów i 80 czytelników, zaś na dzień 31 grudnia 2019 roku filia posiadała 3900 woluminów i 246 czytelników.

3.4. Filia Huta

Kolejna placówka biblioteczna z inicjatywy mieszkańców północno-zachodniej części Orzesza powstała w roku 1979. Jej lokalizacja znajdowała się w byłym hotelu robotniczym przy Hucie Szkla. Nie była to komfortowa sytuacja dla czytelników z zewnątrz, ponieważ, aby dostać się do biblioteki, musieli przejść przez korytarz, z którego korzystali inni mieszkańcy hotelu. W roku 1982 biblioteka ta została przeniesiona do budynku prywatnego przy ul. Gliwickiej (państwo Tomala). Samodzielne wejście od ulicy spowodowało wzrost zainteresowania ofertą biblioteki. Pomieszczenie było duże, jasne i przestronne. Natomiast ze względów ekonomicznych w roku 1992 biblioteka została przeniesiona do pomieszczenia Przedszkola nr 2 w Orzeszu



przy ul. Miłej. Powierzchnia lokalowa tej biblioteki miała 20 m², czyli pomniejszyła się o kilka m², jednak lokalizacja w centrum osiedla mieszkaniowego cieszyła się sporym powodzeniem i dużą aktywnością czytelników. Dzięki Programowi Rozwoju Bibliotek filia pozyskała dwa stanowiska komputerowe z bezpłatnym dostępem do Internetu. Komputeryzacja księgozbioru zakończyła się w styczniu 2018 roku, jednak w tym roku biblioteka Uchwałą nr XLV/600/18 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 8 maja 2018 roku została zlikwidowana.

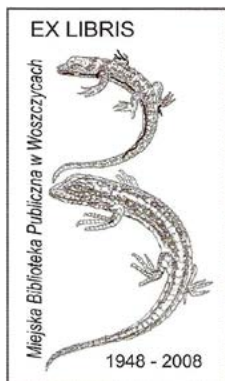
W 1979 roku filia liczyła 1399 woluminów i 50 czytelników, a w roku likwidacji, czyli w 2018 -7503 woluminów.

Pierwszy bibliotekarz to Danuta Wilińska (1979-1980), która była wówczas najwyższą Polką, następnie Bronisława Czarnecka (1981-1985) i Halina Panek (1987-2018). W latach 1985-1987 działalność filii była zawieszona.

3.5. Filia Woszczyce

W roku 1957, czyli w roku założenia biblioteki, Woszczyce administracyjnie należały do powiatu tyńskiego i były samodzielną Gromadą. Pierwszą siedzibą biblioteki był budynek państwa Szymów. Biblioteka posiadała jeden punkt biblioteczny w Zazdrości. Od roku 1965 aż do chwili obecnej placówka znajduje się w budynku przedwojennej szkoły przy ulicy Długosza 48.

W związku z licznymi zmianami administracyjnymi, które miały miejsce na początku lat 70-tych, Woszczyce weszły w skład Gminy Gardawice i tym sa-



my biblioteka stała się filią placówki w Gardawicach. Na koniec roku 1972 biblioteka liczyła 5 319 woluminów i 274 zarejestrowanych czytelników, co wskazuje na jej prężną działalność, jak na tamte czasy.

W 1975 roku po reformie administracyjnej w kraju, zlikwidowano Gromadzkie Rady Narodowe, a do Orzesza włączono następujące sołectwa: Gardawice, Woszczyce, Zazdrość, Zawieść, Mościska, Zgoń i Królówkę. W tym samym roku biblioteka stała się Filią nr 3 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Orzeszu.

Pomieszczenie ówczesnej biblioteki było ciemne, wilgotne i niefunkcjonalne. Dopiero z chwilą przeniesienia przedszkola w 1997 roku zajęła ona większy i jaśniejszy lokal w tym samym budynku, pozostawio-





ny po tej właśnie placówce oświatowej. Jego gruntowną modernizację przeprowadzono natomiast w 2011 roku, dzięki środkom Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach projektu *Infrastruktura Bibliotek*. Placówka otrzymała samodzielne wejście (dotychczas przez korytarz mieszkalny), dokonano wymiany okien, podłóg, oświetlenia oraz odmalowano ściany. Ze środków własnych zakupiono nowe meble, przez co zmienił się wystrój. Dodatkowo wydzielony został kąciś czytelnicy dla dzieci. W tamtych latach filia ta jako jedyna posiadała komputer z bezpłatnym dostępem do Internetu, a także ksero, które cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem.

Przez wszystkie lata działalności biblioteka w bardzo dobrej atmosferze współpracuje ze szkołą i przedszkolem. Organizowane są lekcje biblioteczne oraz różne wystawy tematyczne. W ramach godzin otwarcia

placówka oferowała zajęcia plastyczne i manualne dla wszystkich chętnych dzieci, których prace, wykonywane z pomocą pani bibliotekarki, stanowiły ozdobę biblioteki.

Pierwszym kierownikiem biblioteki była Małgorzata Skutela (1957-1972), następnie Małgorzata Leśnik (1972-1976), Małgorzata Kolarz (1976-1980) oraz Ewelina Janczura, która jest pracownikiem z najdłuższym stażem pracy (1980-nadal).

W chwili obecnej księgozbiór jest całkowicie skomputeryzowany. Placówka na przestrzeni tych wszystkich lat funkcjonowała bez większych przesto-
jów. Na koniec roku 2020 zarejestrowała 350 czytelników i posiadała 9790 woluminów.

3.6. Filia Gardawice

Biblioteka istnieje w Gardawicach od 1949 roku, co wynika z dokumentów pochodzących z lat 50., w których posiadaniu jest MBP w Orzeszu. W momencie utworzenia placówki Gardawice należały do rozległego powiatu pszczyńskiego i były siedzibą urzędową Gminy, a biblioteka Gminną Biblioteką Publiczną:

„[biblioteka] powstała w 49 r. jako Gminna Biblioteka Publiczna w Gardawicach z podległymi jej 5 punktami bibliotecznymi: Zawiesz, Woszczyce, Zazdrość, Zgoń i Mościska”¹³.

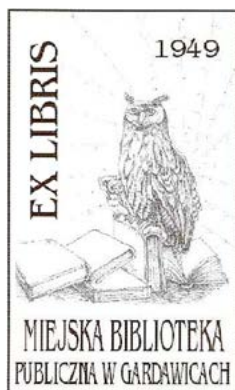
Z dokumentów wynika również, że Irena Rybak kierowała placówką do 25 września 1953 i prawdo-

podobnie była ona pierwszym kierownikiem placówki. Zgodnie z protokołem przekazania w tym dniu placówkę przejęła Genowefa Żmuda, która wykonywała obowiązki kierownika do czerwca 1954 roku. W tym czasie placówkę przejął Karol Motyka, o czym pisze w swoim sprawozdaniu:

*„Bibliotekę prowadzę od 1 czerwca 1954 roku i w tym czasie przeżyłem już 2 przeprowadzki biblioteki, które ostatecznie wyszły nawet na korzyść, gdyż biblioteka obecnie mieści się w odpowiednich lokalach, które są położone w centrum Gromady”.*¹⁴

Reforma administracyjna z 11 lipca 1954 r. spowodowała wyłączenie północnej części powiatu pszczyńskiego i utworzenie odrębnego powiatu tyskiego. W skład tego powiatu weszła gromada Gardawice, obejmująca swym zasięgiem wsie: Gardawice, Zawieść, Zgoń oraz przysiółki Mościska i Królówka.¹⁵ W tym czasie biblioteka przestała być placówką gminną, a stała się Gromadzką Biblioteką Publiczną:

*„Po podziale Gminy Gardawice na Gromady Gardawice i Woszczyce część księgozbioru a to 813 tomów zostało oddanych do Gromady Woszczyce, gdzie powstała nowa biblioteka gromadzka z punktem bibliotecznym w Zazdrości. Obecnie bibliotece gromadzkiej w Gardawicach podlegają 3 punkty biblioteczne: Zawieść, Zgoń i Mościska.”*¹⁶



14 Tamże

15 *Dzieje Orzesza po 1945 roku*, red. Robert Ratajczak, Orzesze 2003

16 *Sprawozdanie z działalności Gromadzkiej Biblioteki Publicznej*, opracowane przez K. Motykę

Ze sprawozdania p. Motyki wiadomo, że w 1955 roku w bibliotece zarejestrowanych było 230 czytelników, co stanowiło 20% ogółu mieszkańców Gardawic. Już w tamtych latach działalność biblioteki wykraczała poza wypożyczanie księgozbioru, o czym możemy przekonać się czytając inny fragment sprawozdania p. Motyki:

„W roku 1955 sporządzono okolicznościowe gazetki w związku Międzynarodowym Dniem Kobiet, Dniami Oświaty, Książki i Prasy, sporządzono specjalną dekorację w związku z Rokiem Mickiewiczowskim; urządzono wystawki książek okolicznościowych oraz zorganizowano konkurs znajomości dzieł Mickiewicza z nagrodami.”

Jeśli chodzi o lokalizację biblioteki, to zmieniała się ona kilkakrotnie:

„Początkowo przez 1 rok mieściła się w szkole w jednym lokalu, a następnie została przeniesiona do pięknego lokalu składającego się z dwóch pomieszczeń obszernych w prywatnym majątku w Gardawicach. Jednak kiedy majątek ten przejął OZR Huty Łaziska bibliotekę musiano znowu przenieść do szkoły, a w lipcu 1955 r. przeniesiono bibliotekę do budynku gromadzkiego...”¹⁷ (nieistniejący już budynek przy ul. Katowickiej).

Tam mieściła się przez prawie 30 lat, gdyż w 1982 roku bibliotekę przeniesiono do prywatnego lokalu p. Jarząbek. Placówka mieściła się na parterze budynku i posiadała wejście bezpośrednio z drogi. W międzyczasie w latach 70. następowały kolejne zmiany administracyjne – zlikwidowano gromady, na których miejsce powołano gminy. W miejsce 11 gromad na terenie powiatu tyskiego powstało 7 gmin, w tym gmina Gardawice.

Księgozbiór przenoszony był ręcznie w koszykach przez pracowników placówki.

Jednak już w 1975 wprowadzono dwustopniowy podział terytorialny państwa, co doprowadziło do zniesienia gminy Gardawice i włączenia tej miejscowości oraz jej części składowych (wsi) do miasta Orzesze. W tym też roku Gromadzką Bibliotekę Publiczną przyłączono do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Orzeszu, przez co stała się jej filią.¹⁸ W latach 70. filia ta posiadała 1 punkt biblioteczny w Zawięci, który zlikwidowano w 1989. Z kolei w 1994 roku bibliotekę przeniesiono do budynku szkoły przy obecnej ul. Uczniowskiej, gdzie funkcjonowała do 2020 roku. Do jej dyspozycji pozostawały dwa pomieszczenia z dwoma odrębnymi wejściami – jednym od ulicy, a drugim od strony szkolnego korytarza. Przeniesienie biblioteki do szkoły skutkowało połączeniem księgozbiorów biblioteki szkolnej i publicznej. Każda z tych placówek miała oddzielnego pracownika. W godzinach rannych szkolny bibliotekarz obsługiwał uczniów, a popołudniami pracownik filii Miejskiej Biblioteki Publicznej wypożyczał książki mieszkańcom Gardawic i okolic.

Ciekawostką jest, że księgozbiór przewożony był w zimie furmanką teścia bibliotekarki.

Od 2010 roku dzięki Programowi Rozwoju Bibliotek placówka posiadała 2 stanowiska komputerowe z bezpłatnym dostępem do Internetu, które w latach funkcjonowania gimnazjum cieszyły się dużym zainteresowaniem. W grudniu 2017 roku przeprowadzony został remont biblioteki, obejmujący wymianę okien, podłóg, elektryczności oraz zakup nowych mebli. Przy tej okazji wyodrębniono kącik czytelniczy dla dzieci, który stworzył warunki do organizowania zajęć dla maluchów. W roku 2020 została zakończona komputeryzacja księgozbioru, jednak elektroniczny system wypo-

¹⁸ *Dzieje Orzesza po 1945 roku*, red. Robert Ratajczak, Orzesze 2003



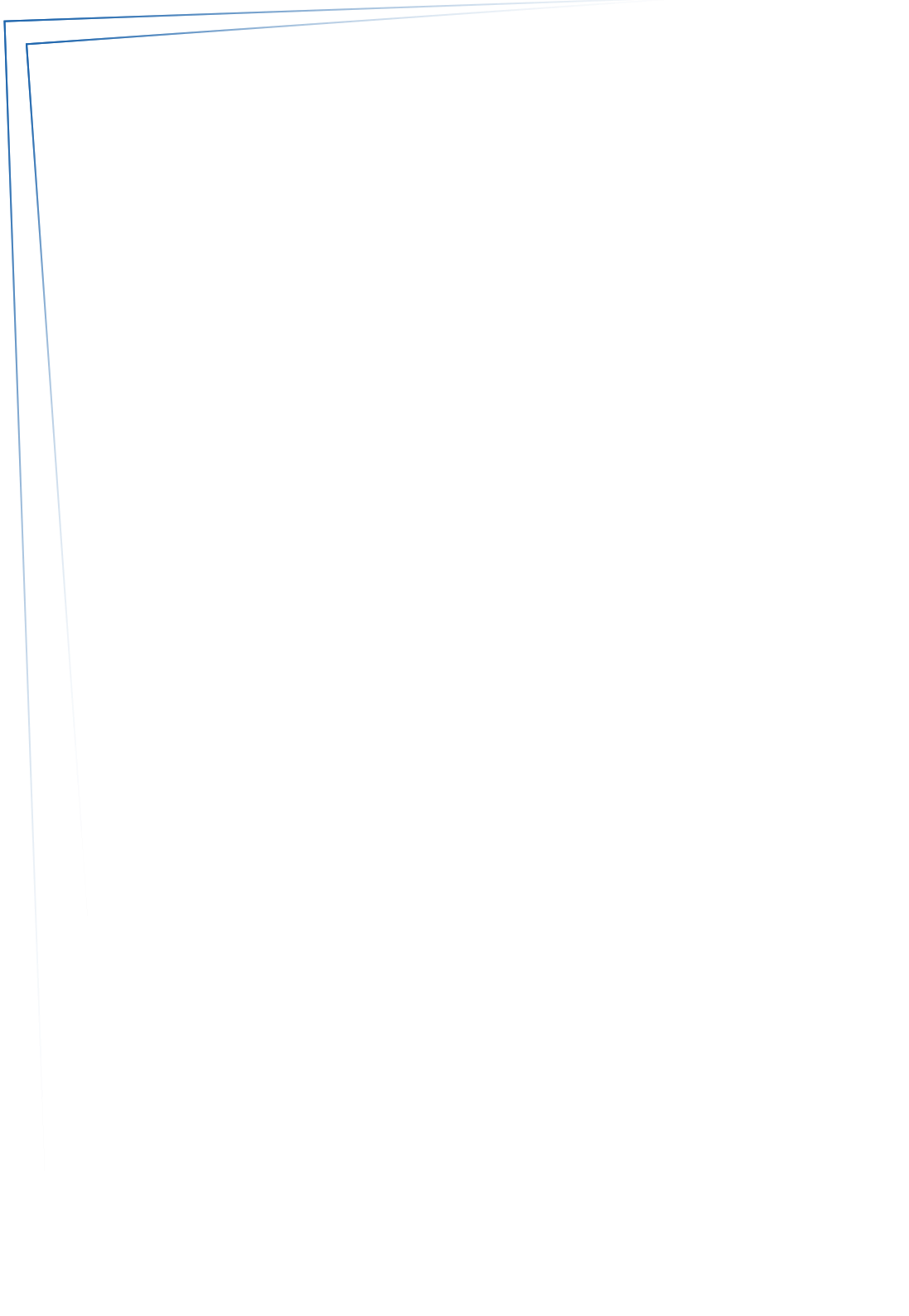
żyć nie został wdrożony, gdyż działalność dobrze funkcjonującej placówki została zakończona decyzją Rady Miejskiej zgodnie z Uchwałą Nr XX/254/20 z dnia 25 czerwca 2020, co wynikało z faktu, że pomieszczenia zajmowane przez bibliotekę zostały zaadaptowane na potrzeby szkoły. W ostatnim roku działalności biblioteka zarejestrowała 313 czytelników oraz posiadała 6728 woluminów.

Pracownicy filii Gardawice:

- » Irena Rybak (1949 [prawdopodobnie] - 1953)
- » Genowefa Żmuda (1953-1954)
- » Karol Motyka (1954-1963)
- » Edeltrauda Smotka (1963-1965)
- » Renata Motyka (1965-1966)
- » Aleksandra Bielawska (1966-1993)
- » Krystyna Kempa (1993-2020)

3.7. Filia Szpital

W 2013 roku na podstawie porozumienia ówczesnej dyrekcji Szpitala Chorób Płuc w Orzeszu i dyrekcji biblioteki powstała filia naszej placówki, z której korzystać mogli pacjenci szpitala i jego pracownicy. Była ona obsługiwana przez pracownika szpitala. W związku z brakiem akceptacji przez kolejnych zarządzających szpitalem działalność filii została zawieszona w 2018 roku.



4.

Działalność
społeczno-kulturalna
Miejskiej Biblioteki
Publicznej w Orzeszu

Biblioteka 30 lat po swoim powstaniu założyła pierwszą kronikę dokumentującą jej działalność kulturową. O wcześniejszych poczynaniach placówki informacje znajdują się w protokołach sprawozdawczych z tamtych lat prowadzonych przez pracowników. Znaleźć można tam wzmiankę o wieczorach literackich, spotkaniu z pracownikiem Planetarium (1960), spotkaniach autorskich (ze Stanisławem Broszkiewiczem – 1964, z Alfredem Szklarskim – 1964, z Janem Baranowiczem – 1970, z Kornelią Dobkiewiczową, które odbyło się z okazji Dni Oświaty, Książki i Prasy – 1970, z Janem Kucharskim – 1971). Ponadto wiele działań biblioteki było wówczas uwarunkowanych politycznie, np. Mięsiąc Współpracy Polsko-Radzieckiej, wystawa o Leninie, głośne czytanie książki „Syn pułku”.

Natomiast w roku założenia kroniki (1978) jako pierwszy pojawił się wpis obrazujący rolę biblioteki oraz przybliżający jej początki, a także kilka czarno-białych zdjęć, przedstawiających pracowników i wewnątrz placówki (skan wpisu oraz zdjęcia na kolejnej stronie), jak również życzenia uczestników jubileuszu 30-lecia biblioteki.

Później był spory przestój w relacjonowaniu działalności kulturowej placówki, gdyż następne fotografie – już kolorowe – pochodzą dopiero z lat 90-tych

Miejska Biblioteka Publiczna w Orzeszu.

dorobiła się ważkiej i znaczącej pozycji w życiu kulturalnym naszego miasta, nie tylko w dziedzinie upowszechniania czytelnictwa, ale także innych działań kulturalnych.

Szczególnie cennym jest konsekwentne działanie dla krzewienia kulturowania i umalania potrzeby żywego i stałego kontaktu z książką do zapewnienia jej odpowiedniego miejsca w życiu każdego mieszkańca Orzesza.

Początki były skromne: 356 woluminów i stu czytelników w dniu otwarcia Biblioteki, dnia 1 lutego 1948 roku. Istnienie tej placówki uzasadnione było nie tylko mądrą polityką kulturalną ale żywymi i kultywowanymi tradycjami kulturalnymi tej robotniczej osady. W pienszych latach istnienia Biblioteki, wzrastała ona stosunkowo wolniej, ale już w 1953 roku księgozbiór liczył ponad trzy tysiące woluminów, z których korzystało trzystu czterdziestu stałych czytelników. Dziś w trzydziestym roku istnienia Biblioteki jest ich prawie dwa i pół tysiąca, przy czym czeka na zainteresowanych ponad 35000 księzek ze wszystkich dziedzin.

Szczególnym zainteresowaniem cieszy się niezmiennie literatura społeczno-polityczna przy nie słabzącym zainteresowaniu dla literatury pięknej.

Nic dziwnego, że wypożyczeń odnotowano w tym roku prawie pięćdziesiąt tysięcy. Przy osiemnastu tysiącach mieszkańców!





i przedstawiają Mikołajki, które były jednym z pierwszych cyklicznych wydarzeń organizowanych przez bibliotekę w latach 1991-1996.

Z każdy rokiem przybywało ciekawych inicjatyw, a przez kolejne dekady biblioteka włączała się w różne akcje. Dlatego żeby informacje były przejrzyste, są podzielone alfabetycznie. Niektóre z opisanych form aktywności biblioteki są już zakończone i możemy je wspominać z rozrzewnieniem, natomiast wiele z nich jest kontynuowanych.

Akcja Kinder „Przerwa na wspólne czytanie”

W 2019 roku biblioteka zgłosiła się do udziału w akcji organizowanej przez markę Kinder „Przerwa na wspólne czytanie” i znalazła się w gronie 50. zwycięskich placówek. Dzięki tej akcji orzeska biblioteka zyskała książki dla dzieci i młodzieży o wartości 5 tys. zł, a także dwa duże worki-siedziska dla małych czytelników, z których mogą oni korzystać, gdy odwiedzają bibliotekę.

Akcje czytelnicze dla dzieci

Biblioteka uczestniczyła już kilkanaście razy w akcji „Cała polska czyta dzieciom”. Po raz pierwszy w 2002 roku około 419 przedszkolaków od 3 do 6 czerwca odwiedziło bibliotekę, by wysłuchać bajek czytanych przez burmistrz miasta Reginę Hajduk, sierżanta sztabowego G. Kosiorka z Komisariatu Policji w Orzeszu, s. Adrianę, kominiarza Wojciecha Norasa oraz leśniczego Stanisława Janczurę.





W kolejnym roku akcja odbywała się w orzeskich przedszkolach. Bajki o przygodach „Koziołka Matołka” czytali: przewodniczący Rady Miejskiej, strażak, ksiądz parafii ewangelickiej, komendant Straży Miejskiej oraz lekarz.

W następnych dwóch latach inicjatywa miała nieco większy rozmach, a to z tego względu, że odbyła się w plenerze na orzeskim rynku. 30 maja 2004 roku uczestnicy zebrali się na placu przed biblioteką, a następnie w barwnym korowodzie przemaszerowali w stronę centrum na czele z orkiestrą Elektrowni Łaziska, gdzie bajki czytali dzieciom: burmistrz Regina Hajduk oraz dyrektor Miejskiego Zarządu Oświaty Anna Czarnacka. Wspaniałą zabawę zagwarantował wszystkim obecnym zespół RAM. Natomiast uczniowie ówczesnego Gimnazjum nr 1 przygotowali zabawne przedstawienie „Jaś i Małgosia”. Ponadto panie bibliotekarki sprzedawały książeczki dla dzieci oraz ciasta własnego wypieku. Dalszy ciąg akcji miał miejsce w następnych

dniach, tj. od 31 maja do 7 czerwca. W tym czasie odwiedziły bibliotekę orzeskie przedszkolaki i uczniowie I klasy Szkoły Podstawowej z Woszczyc – łącznie 232 dzieci. Zaproszonymi do głośnego czytania gośćmi byli: ówczesna redaktor „Gazety Orzeskiej” Izabela Więćławska, weterynarz Aleksander Tabacki, stomatolog Ryszarda Leszczyńska oraz s. Adriana, którzy opowiedzieli również o swojej pracy, a także zabawnych przygodach z nią związanych.





W roku 2005 kolejność była odwrotna – najpierw wizyta dzieci w bibliotece, a później spotkanie na rynku. W sumie w dniach od 6 do 12 czerwca odwiedziło nas 372 dzieci z przedszkoli oraz klas I-III SP nr 2 w Orzeszu. Przypadał wtedy „Rok Andersena”, więc czytano jego baśnie, a zaprosiliśmy do udziału: doktor Anielę Brząkalik, kominiarzy Wilhelma Syrnickiego i Wojciecha Norasa, leśniczego Stanisława Janczurę, burmistrz Reginę Hajduk oraz Krystynę Kempa – bibliotekarkę z naszej filii w Gardawicach. Zwieńczeniem akcji był festyn. Wzorem poprzedniego roku barwny korowód dzieci przebranych za postacie z bajek udał się na rynek w towarzystwie orkiestry dętej Elektrowni „Łaziska”. Po raz kolejny uczestników bawił zespół RAM, były konkursy z nagrodami oraz słodczyce podarowane przez sponsorów, a komendant policji Piotr Gawliczek i senator RP Klemens Ścierański czytali uczestnikom bajki.





W maju 2006 roku w ramach akcji „Cała Polska...” odbyło się spotkanie autorskie Andrzeja Żaka, autora książek dla dzieci i młodzieży. W spotkaniu wzięły udział klasy IV i V SP nr 2 w Orzeszu. Kontynuacja imprezy miała miejsce w czerwcu, gdy bibliotekę od-



wiedziły przedszkolaki, a ładna pogoda umożliwiła spotkanie w plenerze. Dodatkową atrakcją był występ iluzjonisty – pana Rogowskiego.

W kolejnym roku pierwsze spotkanie w ramach akcji odbyło się w Przedszkolu nr 1 – bajkę o „Kocie Piotruku” przeczytała bibliotekarka Izabela Kłosko, a w rolę kota wcieliła się uczennica Karolina Koryciak.



Kolejna grupa przedszkolaków, tym razem z Zawiści, Gardawic i Zawady, zawitała do Miejskiej Biblioteki Publicznej, by nie tylko wysłuchać bajki o kocie, ale również obejrzyć przedstawienie „Czerwony Kapturek” w wykonaniu młodych aktorów Agencji Artystycznej „Kanon”. Ostatnie spotkanie z tej serii w 2007 roku odbyło się również w bibliotece, a gościli u nas przedszkolaki z Woszczyc i z Przedszkola nr 2. Tym razem spotkanie z „Kotem Piotrkim” prowadziły aktorki Grupy Teatralnej „Pomost” – Kasia Sidelko i Kasia Widuch.

Dla odmiany następne 5 edycji wydarzenia (2008, 2009 2010, 2011, 2012) miało miejsce w sali restauracyjnej Amaro, która wtedy mieściła się na piętrze bu-



dynku orzeskiej straży i mogła jednorazowo pomieścić o wiele więcej dzieci niż pomieszczenia biblioteczne. W 2008 roku przedszkolaki miały okazję obejrzeć przedstawienie „Jaś i Małgosia” w wykonaniu artystów Agencji Artystycznej „Kanon”, a następnego „Stoliczku nakryj się”, który zaprezentowała grupa teatralna Art-Re z Krakowa. W 2009 roku spektakl obejrzało w sumie 226 dzieci. Również aktorzy tego samego teatru przyjechali ze spektaklami „O rybaku i złotej rybce” (2010), „Królewna Śnieżka i siedmiu krasnoludków” (2011), „Koziołek Matotek” (2012)

W roku 2014 akcja znów odbyła się w bibliotece. Gościliśmy wówczas 120 dzieci z Przedszkola nr 1 w Orzeszu, a w 2015 roku odbyło się przy okazji tej inicjatywy przedstawienie „Kłopoty Misia Zdzisia” w wykonaniu teatru Moralitet z Krakowa.



W lutym 2017 roku miała miejsce akcja pod hasłem „Czytam sobie w bibliotece”. Odwiedziły nas wówczas dzieci z II klasy SP nr 2. Zajęcia były prowadzone w oparciu o książkę „Maja na tropie jaja”. Uczniowie poznali jej treść, rozwiązywali zagadki, ozdabiali walizki oraz przygotowywali bagaż do podróży. Kolejna grupa drugoklasistów miała z kolei spotkanie w oparciu o książkę „Syrop maga Abrakabry”. W ramach zajęć wykonali oni czarodziejskie czapeczki, tworzyli i przedstawiali własne zaklęcia, a także poznali zabytki Bliskiego Wschodu.

Również w 2017 odbył się cykl zajęć promujących czytelnictwo dla przedszkolaków „W krainie książek”. Naszą placówkę odwiedziły wtedy grupy Biedronek, Motylków, Żabek, Pszczółek i Stoneczek z orzeskich przedszkoli. Z kolei przedszkolaki z Zazdrości przyszły



z wizytą do filii bibliotecznej. Spotkanie odbyło się pod hasłem „Wesołe zabawy z książką”. Dzieci wysłuchały bajki o „Czerwonym Kapturku” w formie teatryku kukielkowego, odbyły pogadankę o zwiastunach wiosny, wykonały prace plastyczne kwiatuszek-wydzieranka oraz kolorowy kwiat na talerzu. Była też gimnastyka, zabawy z chustą animacyjną oraz wyścig z cytryną. Filia Woszczyce także zorganizowała zajęcia dla najmłodszych.

szych pt. „Z bajką za pan brat”. W jednej grupie dzieci motywem przewodnim był Kubaś Puchatek, a w drugiej Czerwony Kapturek.



„70 dzieci na 70-lecie Biblioteki” – była to akcja przeprowadzona z okazji jubileuszu biblioteki w 2018 roku. W jej ramach bibliotekarki odwiedziły wszystkie przedszkola w Orzeszu oraz jego dzielnicach, zachęcając do czytania oraz korzystania z oferty orzeskiej biblioteki. W kolorowych, bajkowych przebraniach czytały opowieści w formie teatrzyku Kamishibai, a także wykonywały z dziećmi zajęcia plastyczne i ruchowe





Podobna wyjazdowa akcja miała miejsce również w 2019 roku, tym razem pod hasłem „Czytanie przedszkolakom”. Po raz drugi bibliotekarki odwiedziły wszystkie przedszkola, nawet prywatne przedszkole



„Piccolo” w Jaśkowicach. Dzieci wysłuchały następujących bajek „Papużka Mateuszka”, „Legenda o smoku wawelskim”, „Królowa pszczół”, „Kot w butach” oraz „Trzy świnki”





Miejska Biblioteka Publiczna dwukrotnie uczestniczyła w akcji „**Jak nie czytają, jak czytają**”. 15 maja 2018 roku udział w tym wydarzeniu wzięli uczniowie SP nr 1 i SP nr 2 z Orzesza, a do głośnego czytania zostały zaproszone komen-

dant policji Anna Musioł oraz komendant straży miejskiej Barbara Petniakowska. Dzieci wykonały w szkole transparenty z pomysłowymi hasłami zachęcającymi do czytania, jak np. *Lek na głowę jest w aptece, a na nudę w bibliotece* albo *Czytanie jest jak pyszna bułka na śniadanie*. W kolejnym roku, dokładnie 13 czerwca 2019, uczniowie tych samych szkół znowu licznie sta-





wili się przez budynkiem biblioteki. Tym razem dzieci mogły wysłuchać fragmentów książek w wykonaniu pani naczelnik wydziału oświaty Sylwii Krawczyk, mistrza kominiarskiego Damiana Pisarka oraz swoich kolegów. *Biblioteka zamiast tableta* to jedno z ciekawszych haseł, które przygotowały wówczas dzieci.



Nasza placówka wzięła udział w **II Ogólnopolskim Czytaniu Jeżycjady Małgorzaty Musierowicz**, które w naszej bibliotece odbyło się 19 kwietnia 2018 roku. Ta ogólnopolska akcja powstała z inicjatywy Wydawnictwa Akapit Press. W wydarzeniu wzięli uczniowie klasy VI SP nr 2 w Orzeszu. Uczestnicy wysłuchali fragmentu książki pt. „Ciotka Zgryzotka” w wykonaniu pani Teresy Mycielskiej, a następnie wykazali się wiedzą na temat lektury pt. „Kłamczucha”.

W 2019 roku biblioteka przystąpiła do **Narodowego Czytania** – corocznej akcji głośnego, wspólnego czytania wybranej lektury. Pomysł został zainicjowany przez prezydenta RP Bronisława Komorowskiego w 2012 roku. Co roku proponowane są inne utwory literackie, a w 2019 roku były to „Nowele polskie” – zbiór ośmiu utworów wybranych przez Parę Prezydencką Agatę i Andrzeja Dudów. Biblioteka zdecydowała się na czytanie „Dymu” Marii Konopnickiej, do którego zaprosiła sekretarz Miasta Orzesze Jolantę Szubert. Z kolei lekturę autorstwa Bolesława Prusa „Katarynka” wystawili w formie inscenizacji uczniowie z SP nr 1



w Orzeszu, przygotowani przez nauczycieli: Beatę Jonak i Katarzynę Hajduk-Płaszczyk.

Natomiast jesienią 2021 roku przy okazji **Ogólnopolskiego Dnia Głośnego Czytania** (święto to zostało ustanowione z inicjatywy Polskiej Izby Książki, a jego

patronką jest Joanna Porazińska) pracownicy biblioteki zaprosili do współpracy kilka zaprzyjaźnionych osób, które wzięły udział w inscenizacji lektury „Szweczyk Dratewka”. W roli narratora wystąpiła Teresa Mycielska, Szweczykiem został Marcin Biel, natomiast czarownicą była raz Aleksandra Blacha, a raz Aleksandra Witoшек. Przedstawienie miały przyjemność oglądać dzieci z klas III SP nr 1 oraz SP nr 2 w Orzeszu.



Jasełka oraz stajenka na rynku połączona z kolędowaniem i kiermaszem

Biblioteka trzykrotnie (1997, 1998, 2000) organizowała konkursy na przedstawienie jasełkowe dla szkół i przedszkoli. W 1997 roku do udziału zgłosiły się 4 przedszkola i 7 szkół. Zwyciężyły przedszkolaki z Zawady, a w kategorii szkolnej SP nr 1. Wręczenia nagród laureatom dokonał ówczesny wiceburmistrz miasta Edward Jurzyca.



W następnym roku podczas drugiej edycji Jasełek wśród zespołów przedszkolnych najlepiej oceniono maluchy z Gardawic, a wśród uczniów po raz kolejny zwyciężyły dzieci z SP nr 1. Zarówno za pierwszym, jak i za drugim razem wyłonieni przez komisję laureaci występowali przed publicznością na sali w Jaśkowicach. Natomiast trzecia edycja miała trochę inny przebieg. Tym razem to jury odwiedzało placówki oświatowe, które zgłosiły się do konkursu. Wszyscy uczestnicy występowali na terenie własnej szkoły czy przedszkola.

Pierwsze miejsca zajęli: SP nr 4 z Jaśkowic, Gimnazjum nr 2 z Zawady, Przedszkole nr 1 z Orzesza (grupa młodszą) oraz Przedszkole nr 3 z Zawady (grupa starsza).

Również z inicjatywy biblioteki w 2005 roku na rynku w Orzeszu powstała szopka bożonarodzeniowa. W realizację tego projektu zaangażował się cały „sztab” ludzi dobrej woli, m.in. szopkę z drewna wykonała ekipa z tartaku w Zawadzie, choinki dostarczył leśniczy z Woszczyc, a figury zostały zrobione przez nauczycielki. W wigilię przygrywała orkiestra kopalni Bolestaw Śmiały, a w drugi dzień świąt odbyło się pierwsze wspólne kolędowanie przy akompaniamencie Wandy Urbanek. Wystąpili członkowie grupy teatralnej „Pomost”. Natomiast wikary parafii NNMP ks. Andrzej Czarnecki poświęcił stajenkę.

W kolejnym roku wystąpiła dla mieszkańców młodzież z Zespołu Szkół w Orzeszu.

Z kolei w następnych latach za sprawą placówki oprócz kolędowania odbywały się na rynku kierma-





sze świąteczne, podczas których szkoły i przedszkola sprzedawały ciasta, pierniczki, stroiki i pomysłowe ozdoby. Biblioteka natomiast przygotowywała stoiska. Za każdym razem przygrywała orkiestra dęta Elekrowni Łaziska oraz występowali uczniowie i przedszkolaki.







W 2008 roku podczas kołędowania znów muzycznie wspomagała uczestników Wanda Urbanek grając na organach, a młodzież z Gimnazjum nr 1 wystąpiła w roli żywych figur Maryji, Józefa i pastuszka.



W roku 2010 na rynku pojawił się również zespół „Bez nazwy” z Rudy Śląskiej, a rok później do wspólnej zabawy zaprosiła orzeszan „Bernadeta Kowalska i przyjaciele”. Ostatni taki kiermasz zainicjowany przez bibliotekę miał miejsce właśnie w 2011.

Jubileusze biblioteki

45-lecie – z okazji tego jubileuszu przypadającego na rok 1993 biblioteka ogłosiła konkurs dla uczniów wszystkich orzeskich szkół „Czy znasz swoje miasto”, a także konkurs plastyczny „Nasze miasto w roku 2000” oraz fotograficzny „Uroki naszego miasta”. Również wtedy powstał pierwszy exlibris Miejskiej Biblioteki Publicznej w Orzeszu, którego autorem jest Zygmunt Stuchlik (w późniejszych latach stworzył on także pozostałe exlibrisy biblioteczne).

50-lecie – przy tej sposobności odbyło się spotkanie z Feliksem Netzem, nieżyjącym już pisarzem i publicystą, autorem nagrodzonego tomu poezji „Związek zgody”, laureatem Nagrody Prezydenta Katowic w 1993, pracownikiem Polskiego Radia. Nasza placówka również z okazji jubileuszu ogłosiła konkurs wiedzy o bibliotece i naszym mieście pt. „Historia biblioteki i jej filii na tle wydarzeń miasta”. W konkursie brały udział trzyosobowe drużyny z sześciu orzeskich szkół podstawowych (SP nr 1, 2, 3, 5, 6, 7). W grupie dzieci młodszych zwyciężyła drużyna z klasy IV SP nr 1, z kolei wśród dzieci starszych były dwa pierwsze miejsca: klasa VII SP nr 1 oraz klasa VII SP nr 6.



Tak się złożyło, że właśnie w 1998 roku, w którym przypadła 50-lecie placówki, dyrektor biblioteki Łucja Hajduk oraz bibliotekarki Maria Madeja i Irena Twardzik otrzymały odznaczenie Ministra Kultury i Sztuki – „Zasłużony Działacz Kultury”.

2010 – odznaczenie *Zasłużony dla kultury polskiej* dla Łucji Hajduk przyznane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

2014 – odznaczenie *Zasłużony dla kultury polskiej* dla Marii Kuczok, Jolanty Gruszczyk i Eweliny Janczura przyznane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

2012 – *Złoty medal* dla Łucji Hajduk za długoletnią służbę przyznany przez prezydenta Bronisława Komorowskiego



60-lecie – obchody odbyły się 12 czerwca 2008 roku, uroczyste spotkanie miało miejsce na sali widowiskowej w Jaśkowicach. Z tej okazji dyrektor Łucja Hajduk wręczyła okolicznościowe statuetki „Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Orzeszu 1948-2008”. Wydarzenie było również doskonałym pretekstem do promocji książki „Orzesze w dawnej fotografii”. Wśród zaproszonych gości na jubileuszu znaleźli się: burmistrz Andrzej Szafraniec, z-ca burmistrza Andrzej Bujok, przewodniczący Rady Miejskiej Jan Mach, przewodniczący Sejmiku Śląskiego Piotr Zienc, dyrektor Miejskiego Zarządu Oświaty Anna Czarnacka, dyrektorzy szkół, dyrektor MOK-u Małgorzata Lorens, radni miejscy i powiatowi, redaktor Gazety Orzeskiej Izabela Więctawska, wicedyrektor Biblioteki Śląskiej Maria Gutowska, instruktor Biblioteki Śląskiej Agnieszka Gref-

kowicz, Służaczki Roku – Monika Organiściok (1993) oraz Marta Twardzik (1999) – a także przedstawiciele zaprzyjaźnionych bibliotek. Poczęstunek w formie szwedzkiego stołu przygotowała dla gości Restauracja „Myśliwska” z Woszczyc, a część artystyczną zaprezentowała młodzież Zespołu Szkół w Orzeszu (przygotowana przez Katarzynę Hajduk-Płaszczyk) oraz dzieci ze Szkoły Podstawowej w Zawiści (przygotowane przez Ilonę Palkij), a także Agencja Artystyczna „MODRAN” F. K. Wieczorek (recital muzyki gitarowej).



70-lecie – jubileusz zorganizowano na Sali Widowiskowej w Jaśkowicach. Przy tej okazji został wydany okolicznościowy folder, kalendarz oraz zakładka do książki, które były rozdawane naszym gościom w czasie gali. Uroczystość uświetnili swoimi występami akordeoniści Tadeusz Wita oraz Paweł Płaszczyk, dzieci z SP nr 1, przygotowane przez Annę Łukasik i Katarzynę Hajduk-Płaszczyk, a gwiazdą wieczoru był zespół muzyczny Pieprzyk, który zaprezentował piosenki poetyckie z domieszką bluesa. Wśród zaproszonych gości znaleźli się burmistrz Mirosław Blaski, sekretarz miasta Jolanta





Szubert, przedstawiciele Biblioteki Śląskiej oraz zaprzyjaźnionych bibliotek z Ornontowic i Bojszów, Józef Mrowiec w roli przedstawiciela Rady Powiatu, Marek Szafraniec jako przedstawiciel Zarządu Powiatu Mikołowskiego, a także radni z Orzesza, dyrektorzy szkół. Najaktywniejsi czytelnicy zostali uhonorowani na scenie czerwonymi różami oraz drobnymi upominkami. Po części oficjalnej goście mogli częstować się pysznym jedzeniem w formie szwedzkiego stołu przygotowanego przez restaurację „Amaro”.



Konkursy dla dzieci

Przy różnych okazjach biblioteka ogłasza konkursy dla dzieci, w których mogą wykazać się swoim talentem, a na laureatów zawsze czekają nagrody i słowa uznania. Niektóre z konkursów to:

» Szopka (1996)



» Z okazji 40-lecia Miasta (2002) ogłoszono 3 konkursy: literacki *Limeryk o Orzeszu* oraz plastyczne *Na szkło malowane* i z masy solnej *Orzesze w marzeniach dzieci*

Limeryki o Orzeszu

A na targi do Orzesza
Ciągnie w czwartki cała rzesza
A hotele zawalone,
Jak w Warszawie się tu mieszka,
A więc przyjedź do Orzesza

Leci sroczo do Orzesza,
– Znajdę złoto – się pociesza.
Leci z wiatrem, już jest blisko,
Nagle patrzy – gdzie lotnisko?
Sroczo ty mnie nie rozśmieszaj,
Złoto i lotnisko w pobliżu Orzesza?

Jedna panusia z Orzesza,
Ta to zawsze w towarzystwie namiesza.
Robi ploteczek wiele,
W sobotę, a nawet w niedzielę.
Taka jest panusia z Orzesza.

Ukochane miasto moje – Orzesze,
Mieszkam tu i bardzo się cieszę!
Rynek tutaj – obok rynku droga,
Na niej szkoła – ciasna nieboga.
Ukochane moje miasto Orzesze!

- » Pocztówka do św. Mikołaja (2018) – organizowany we współpracy z Przedszkolem nr 1



- » Najpiękniejsza ozdoba wielkanocna (2019)
- » Z kasztanów, szyszek, żółędzi i nie tylko... (2019)





- » Jesień wokół nas (2020)
- » Dzieciaki kochają zwierzęki (2021)



- » Moja Walentynka (2019) oraz Walentynkowa zakładka do książki (2022)

Mała książka – wielki człowiek

W 2018 roku orzeska biblioteka przystąpiła do projektu realizowanego w ramach ogólnopolskiej kampanii społecznej „Mała książka – wielki człowiek”. Początkowo był on skierowany tylko do trzylatków, natomiast od 2020 roku inicjatywa objęła dzieci od 3 do 6 roku życia. Każde dziecko w tym wieku, które zapisze się do biblioteki, otrzymuje w prezencie wyjątkową Wyprawkę Czytelniczą, a w niej książkę oraz Kartę Matego Czytelnika. Za każdą wizytę w bibliotece, zakończoną wypożyczeniem minimum jednej książki z księgozbioru dziecięcego, Mały Czytelnik otrzymuje naklejkę, a po zebraniu 10 zostaje uhonorowany imiennym dyplomem, potwierdzającym jego czytelnicze zainteresowania. Przedsięwzięcie ma zachęcić rodziców do częstego odwiedzania biblioteki wraz z maluchami i codziennego czytania dzieciom.



Noc z Andersenem

Biblioteka dziewięciokrotnie w latach 2008-2016 była organizatorem „Nocy z Andersenem” – imprezy dla dzieci połączonej z nocowaniem. Już sam fakt spania poza domem był dla najmłodszych dużym przeżyciem, jednak co roku czekało na nich również wiele innych atrakcji. Stałym punktem programu było wspólne sadzenie drzewek przy budynku placówki, a także czyta-





nie bajek przez Andersena, w którego wcielił się zaproszony gość. Kolejno czytali ówczesny burmistrz Andrzej Szafraniec w latach 2008, 2010, 2011, 2012, 2014; przewodniczący Rady Miejskiej Jan Mach w 2009 roku; ówczesny wiceburmistrz Andrzej Bujok w 2011 i 2012 r. oraz obecny burmistrz Mirosław Blaski w 2015 i 2016. Z kolei pani Marta Twardzik w 2013 r. opowiadała dzieciom na dobranoc śląskie „bojki”.

W pierwszej edycji „Nocy z Andersenem” jedną z atrakcji była wizyta w piekarni na rynku o godzinie

23.00. W następnych latach dzieci wychodziły do parku na Górcie św. Wawrzyńca, gdzie szukały słodyczy (2009), miały zorganizowany spacer z Utopcem i Strzygą do stawu przy ulicy Jaśkowickiej (2010), a w 2012 zajęcia dla dzieci, włącznie z nocowaniem, odbywały się w Fabryce Energii. Czas umilił dzieciom także występ grupy rycerskiej z Czerwionki (2011), a z kolei w 2015 odbyły się zajęcia w FC Niepokorni oraz



warsztaty czerpania papieru i kaligrafii prowadzone przez firmę Kalander. Młodzi poszukiwacze nocnych wrażeń odwiedzili również komisariat policji (2016). Ponadto kilkakrotnie podczas „Nocy z Andersenem” wystąpiła grupa teatralna Art-Re z Krakowa z takimi przedstawieniami jak: „Latający kufer”, „Calineczka”, „Kozucha kłamczucha”, „Zaczarowany młynek”, „Wilk i zając”.



Odjazdowy bibliotekarz

Biblioteka od 2012 roku uczestniczy w ogólnopolskiej akcji „Odjazdowy bibliotekarz”. Jest to inicjatywa, która na naszym terenie została zapoczątkowana dzięki współpracy okolicznych placówek biorących udział w Programie Rozwoju Bibliotek – księżnicy z Ornontowic, Wyr i Orzesza. Akcja służy integracji lokalnego społeczeństwa. Bibliotekarze, czytelnicy i miłośnicy rowerów aktywnie spędzają czas, przy okazji poznając okoliczną przyrodę i miejscowe zabytki.

Podczas pierwszego rajdu rowerowego uczestnicy zwiedzali bibliotekę w Gostyni, pomnik Żołnierzy Września 1939 r., a także schron bojowy „Sowiniec” w Wyrach. Wycieczka zakończyła się pieczeniem kiełbasek przed biblioteką w Orzeszu.

Druga edycja rajdu w 2013 roku przebiegała na trasie Orzesze Rynek-Woszczyce-Palowice-Orzesze. Podczas wyjazdu odwiedzony został kościół w Woszczycach, piwnice domu parafialnego, kościół w Palowicach, a największą atrakcją okazała się przejażdżka powozami po Pojezierzu Palowickim. Również ten wyjazd zakończył się wspólnym biesiadowaniem w palowickim lesie.

W 2014 roku bibliotekarze i czytelnicy z Orzesza, Wyr i Ornontowic po raz trzeci spotkali się na rajdzie rowerowym, tym razem zwiedzając ciekawe miejsca





w Ornontowicach, takie jak park i ogród przed pałacem Hegenscheidtów.

Z kolei podczas 4. edycji (2015) tej plenerowej imprezy miłośnicy książek i rowerów w Ornontowic i Orzesza wyruszyli w stronę Zawiaści, by tam w tzw. „Wronim Kącie” spotkać się z uczestnikami z Wyr i Gostyni. Następnie wspólnie trasą przez Mościska dotarli do Gostyni, gdzie wzięli udział w wydarzeniu kulturalno-edukacyjnym „Bitwa Wyrska. Bój o Gostyń”. Mimo kapryśnej pogody w spotkaniu wzięło udział prawie 50 osób.





W 2016 roku rowerzyści z Orzesza wyruszyli spod biblioteki, by spotkać się z grupą z Ornontowic przy wiacie przy ul. Mitej. Kolejnymi punktami trasy były: Wieża Ciśnień, kościół Ewangelicko-Augsburski, Pasterniok, kościół w Jaśkowicach oraz wzgórze Ramża i znajdujący się na nim radar meteorologiczny. Zakończenie odbyło się na Sali Widowiskowej w Jaśkowicach, podczas którego burmistrz Mirosław Blaski wręczył każdemu drobne upominki, a członkowie Stowarzyszenia im. F. Stuska przygotowali poczęstunek.

W kolejnym roku organizatorem była biblioteka z Ornontowic. Mimo deszczowej pogody uczestnicy zwiedzili Ogród Parafialny Sanktuarium Matki Bożej Opiekunki Środowiska Naturalnego w Bujakowie, a następnie ci, których nie odstraszył deszcz, udali się jeszcze na zamek w Chudowie.

W 2019 roku pasjonaci rowerów i książek spotkali się już po raz siódmy. Tym razem pierwszym przystankiem były stawy Pasieki. Następnie bibliotekarze i czytelnicy zwiedzili kościół w Zawięści, najstarszy zabytek Orzesza, czyli kościół św. Wawrzyńca oraz pomnik poległych w II wojnie światowej. Rajd zakończył się



poczęstunkiem przed budynkiem orzeskiej biblioteki, a uczestnicy otrzymali na pamiątkę z rąk pana burmistrza drobne gadżety.

W 2020 i 2021 roku rajd nie odbył się ze względu na pandemię. Jednak chcemy, aby ta ciekawa inicjatywa, łącząca przyjemne z pożytecznym, była kontynuowana.

Okolicznościowe spotkania z Czytelnikami

Biblioteka przy różnych okazjach organizowała spotkania dla swoich dorosłych czytelników. Te z nich, które odbywały się w ramach większych wydarzeń, jak np. Tydzień Bibliotek czy Tydzień Kultury Regionalnej zostaną opisane osobno.

Wielokrotnie nasza placówka zapraszała swoich czytelników na spotkania opłatkowe, po raz pierwszy w 1994 roku. Początkowo były to spotkania dla seniorów przy wspólnym stole połączone z poczęstunkiem, śpiewaniem kolęd i wspominaniem tradycji.



Z czasem jednak w gronie zaproszonych gości znaleźli się po prostu nasi najwierniejsi czytelnicy w różnym wieku. W cyklu spotkań świątecznych odbyły się też spotkania:

» adwentowe (2015) z udziałem Regionalnego Zespołu Śpiewaczego „Szarotki”;



» świąteczno-noworoczne, które swoją obecnością uświetnili prąt Stanisław Puchała i dzieci pod kierownictwem Katarzyny Hajduk-Płaszczyk (2016) oraz Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie (2020);





- » wielkanocne (2016) również z udziałem „Jaśkowiczian”;
- » bożonarodzeniowe, na których dzieci przygotowane przez Katarzynę Hajduk-Płaszczyk wystąpiły w towarzystwie zespołu „Bernadeta Kowalska i przyjaciele” (2017) oraz góral opowiadający czytelnikom ciekawe i śmieszne anegdoty związane ze świętami i nie tylko (2018).





Kolejną okazją do spotkań, tym razem z samymi paniami, był Biblioteczny Dzień Kobiet. W roku 1995 ugościliśmy w swoich progach czytelniczki-emerytki, a w spotkaniu udział wzięła Ślężaczka Roku 1993 Monika Organiściok. Z kolei w 2004 roku biblioteka zmieniła się w salon piękności dzięki zaproszonym gościom – fryzjerce Joannie Muras oraz wizażystce Sabinie Rygol. Czytelniczki dowiedziały się, jak pielęgnować cerę i malować się, żeby wyglądać elegancko,



a także skorzystały z usług fryzjerskich. W 2017 roku panie uczestniczyły w warsztatach o kobiecości, prowadzonych przez trenerkę Edytę Gleich oraz uczyły się sztuki florystycznej, dzięki praktycznym zajęciom w wykonaniu Joanny Ziobroń i Anny Malinowskiej.

W następnym roku również zorganizowano warsztaty. Jedne z nich pod hasłem „Kreowanie wizerunku – jak wyglądać pięknie w każdym wieku”, a ich autorką była Iwona Kusak – pedagog dramy, instruktorka teatralna, animatorka kultury. Drugie natomiast w formie instruktażu przeprowadzonego przez kosmetyczkę Annę Witosz. Natomiast w roku 2019 spotkanie odbyło się pod hasłem „Kobiety górą – pokaż, co potrafisz”. Zaproszony gość, Sylwia Maruszczyk, zabrała nas w podróż po Wietnamie. Panie mogły poznać atrakcje turystyczne tego odległego zakątka ziemi, wystuchać ciekawostek o życiu codziennym tamtejszych mieszkańców, a także podziwiać tradycyjny wietnamski strój Ao dai, który zaprezentowała na sobie pani Sylwia.





W listopadzie 2018 roku odbyło się ciekawe spotkanie „Kobieta na trzech kontynentach”, które poprowadził Piotr Kowalski – geograf, pilot wycieczek, fotograf, a przede wszystkim podróżnik. Opowiedział on historie kobiet z trzech odmiennych kulturowo rejonów świata spotkanych podczas swoich podróży. Pierwsza bohaterka pochodziła z pakistańskiego świata islamu, druga z kambodżańskiej dżungli, której cała rodzina zajmuje się łapaniem i przyrządzaniem smażonej tarantuli. Z kolei ostatnia z nich stanowiła przykład współczesnego niewolnictwa w osadzie na środku Sahary. Wszystkie opowieści były barwnie zobrazowane na prezentacji multimedialnej.

„Pogodomy po naszymu”

W 1995 roku biblioteka zorganizowała I edycję konkursu gwary śląskiej „Pogodomy po naszymu”, do którego zgłosiło się wówczas 7 szkół z naszego miasta. Przy tej okazji odbyła się również wystawa pt. „Śląskie stroje ludowe”. W kolejnych latach oprócz „godania” były także festiwale zespołów śląskich działających przy orzeskich placówkach, dlatego później całe przedsięwzięcie nosiło nazwę „Pogodomy i pośpiywomy po naszymu”. W 1996 roku występy laureatów zostały nagrane przez ekipę Radia Katowice i można było ich posłuchać w programie Marii Pańczyk „Po naszymu, czyli po śląsku”. Do 2000 roku włącznie konkurs stanowił odrębną całość, natomiast począwszy od 2003 roku był kontynuowany w ramach większego wydarzenia, czyli Tygodnia Kultury Regionalnej.







Półkolonie

2009 – w tym roku na przełomie czerwca i lipca odbyły się pierwsze półkolonie współorganizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną, Miejski Zespół Oświaty oraz Urząd Miejski. Dzieci, oprócz stacjonarnych zajęć w bibliotece, uczestniczyły w podchodach na Pasterniku. Celem zadania okazało się uprzątnięcie pomnika, położenie kwiatów i zapalenie znicza. Na końcu uczniowie wysłuchali historii związanej z tym ważnym dla Orzesza miejscem.



Dalszy ciąg półkolonii odbywał się na początku sierpnia w Woszczykach. Zorganizowano wtedy wyprawę szlakiem Pojezierza Palowickiego, którą prowadził leśniczy Stanisław Janczura, opowiadając o pomnikach przyrody, okolicznej roślinności i zwierzętach. Na zakończenie uczestnicy wzięli udział we wspólnym pieczeniu kiełbasek. Innego dnia dzieci brały również

udział w „Leśnym rajdzie” – podchodach na terenie woszczyckiego lasu, a także wspólnych zabawach na boisku LZS Woszczyce.

2010 – biblioteka drugi raz była współorganizatorem półkolonii. W ich pierwszym etapie uczestniczyły dzieci z Orzesza, które brały udział m.in. w wycieczce do bujakowskiego ogrodu, a także miały możliwość zwiedzenia Muzeum Energetyki przy Elektrowni Łaziska. Również dzieci z Woszczyca i sąsiednich dzielnic, które brały udział w drugim etapie półkolonii, wybrały się do Bujakowa oraz poznały Pojezierze Palowickie.

2011 – w tej edycji wakacyjnych półkolonii tradycyjnie już dzieci miały zorganizowaną wycieczkę po Pojezierzu Palowickim, zarówno pieszą, jak i konną, połączoną z pieczeniem kiełbasek i – wzorem poprzedniego roku – wyjazd do Muzeum Energetyki. Dodatkowo nasi podopieczni zwiedzili muzeum kolejowe oraz park i kościół w Rudach Raciborskich. Dużą atrakcją była przejażdżka koleją wąskotorową. Druga część wakacji odbyła się pod hasłem „Poznajemy państwa Unii Europejskiej”. Dzieci oglądały filmy o historii, kulturze i przyrodzie Grecji, Włoch, Francji oraz Hiszpanii, a także przygotowywały dania charakterystyczne dla poszczególnych krajów. Zwieńczeniem wspólnego czasu była wycieczka do Parku Miniatur w Inwałdzie.

2012 – w ramach półkolonii odbyły się wycieczki do Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach oraz Muzeum Misyjnego w Brzęczkowicach (dzielnicy Mysłowic). Ponadto dzieci odwiedziły Śląski Ogród Botaniczny – wysłuchały wykładu, uczestniczyły w różnych zawodach, a także bawiły się na placu zabaw.

2013 – w lipcu w półkoloniach brały udział dzieci ze szkoły podstawowej w Jaśkowicach, a w sierpniu ze

szkoły w Mościskach. Zorganizowano im wycieczki, które sprawdziły się w poprzednich latach. Był więc wyjazd do Rud Raciborskich, przejażdżka koleją wąskotorową, zwiedzanie Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach oraz Muzeum Misyjnego w Brzęczkowicach.





2014 – w zajęciach organizowanych przez bibliotekę wzięły udział dzieci ze szkół podstawowych z Jaškowic, Zazdrości i Woszczyc. Uczestnicy podczas półkolonii zwiedzili Izbę Tradycji w Knurowie, Śląski Ogród Botaniczny w Zabrze, Palmiarnię w Gliwicach oraz Planetarium w Chorzowie.



2015 – tym razem uczestnikami byli uczniowie ze szkół podstawowych nr 2, 4 i 5. Dzieci jechały do Chorzowa, gdzie zwiedzały skansen z zabytkowymi chatami, odbyła się również wycieczka do Parku Miejskiego Paprocany w Tychach. Ponadto w ramach zajęć uczestnicy półkolonii odwiedzili placówkę weterynaryjną w Orzeszu. Dzieci brały też udział w stacjonarnych zajęciach w bibliotece w Zazdrości.



Spotkania autorskie

Biblioteka od lat jest organizatorem interesujących spotkań autorskich, zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci. Wśród zaproszonych gości znaleźli się:

» Marta Fox 1997, 2002, 2011



» Wanda Chotomska 1999



- » Marek Szótysek 2000
- » Joanna Papużyńska 2001



- » Ewa Nowacka 2001



» Anna Onichimowska 2006



» Beata Ostrowicka 2007

» Ewa Nowak 2008

» Małgorzata Budzyńska 2008

» Kazimierz Kutz 2008

» Barbara Kosmowska 2009

» Zuzanna Celmer 2010

» Wiesław Drabik 2010



- » Agnieszka Tyszka 2012
- » Tanya Valko 2013



- » Ewa Wachowicz 2013



» Izabela Frączyk 2017



» Agata Kołakowska 2018



» Andrzej Kaptanek 2019



» Alina Przydatek 2019





» Waldemar Cichoń 2019





» Krystyna Mirek 2020





» Edyta Świętek 2020



» Agnieszka Lingas-Łoniewska 2022



VI Katowickie Prezentacje Biblioteczne

Orzeska placówka wzięła udział w 2009 roku w VI edycji Katowickich Prezentacji Bibliotecznych, które odbyły się pod hasłem „Strachy w literaturze”. Nasza biblioteka wraz z pozostałymi bibliotekami powiatu mikołowskiego otrzymała wyróżnienie za przygotowanie najciekawszego stoiska w wyrobami regionalnymi. W jury konkursu znalazła się m.in. Maria Gutowska – wicedyrektor Biblioteki Śląskiej oraz aktorka Emilia Krakowska. Nasze bibliotekarki zaprezentowały się w ciekawych strojach: Ewelina Janczura wystąpiła w roli Utopca, a Jolanta Drozdowska jako Strzyga.



Tydzień Bibliotek

Jest to Ogólnopolski Program Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, który przypada co roku w maju. Te kilka dni są zawsze okazją do ciekawych spotkań z ludźmi. W 2005 roku podczas Tygodnia Bibliotek gościliśmy ówczesnego dyrektora Biblioteki Śląskiej prof. Jana Malickiego. Spotkanie, w którym brały udział także władze miasta, przedstawiciele rady miejskiej i starostwa powiatowego, było dobrym pretekstem do wymiany poglądów na temat roli bibliotek we współczesnym społeczeństwie i perspektyw ich rozwoju.



W 2012 roku, w ramach Tygodnia nasza placówka zorganizowała „Noc bibliotek”, która odbywała się od godz. 20.00 do 24.00. Wśród zaproszonych gości znaleźli się prof. Jan Malicki, burmistrz Andrzej Szafrańiec, z-ca przewodniczącego Rady Miejskiej Eugeniusz Szala oraz radni Komisji Kultury. Wieczór swoimi występami umilili uzdolnieni muzycznie mieszkańcy naszego miasta oraz kabaret „Mała granda” w wykonaniu Piotra Tenczyka z Jaśkowic. Odbyły się również warsztaty papiernicze z firmą Kalander, które cieszyły się dużym zainteresowaniem. W następnym roku „Noc





bibliotek” połączyliśmy z jubileuszem 65-lecia naszej placówki. Przy tej okazji zaproszeni goście mogli obejrzeć spektakl słowno-muzyczny „Pasje i namiętności Juliana Tuwima”, w którym wystąpili uczniowie Zespołu Szkół w Orzeszu, przygotowani przez nauczycielkę Annę Kamyk oraz Katarzynę Hajduk-Płaszczyk. Odbyt





się także pokaz walki w wykonaniu grupy rycerskiej z Czerwionki, a dodatkowo wszystkim zgromadzonym czas uмила kapela Śląskie Bajery z Ornontowic.

W 2014 roku Tygodniowi Bibliotek towarzyszyła wystawa fotografii Grażyny Boguty „Dziecko w obiektywie”. Natomiast podczas „Nocy” dla naszych czytelników wystąpili młodzi akordeoniści Paweł Płaszczyk i Franek Spyra z ogniska muzycznego w Łaziskach Górnych, młodzież gimnazjalna, a także kompozytor, gitarzysta i wokalista Kuba Michalski. Rok później zaproszeni goście, wśród których znaleźli się przedstawiciele władz miasta, znów



mogli wysłuchać tych samych akordeonistów wraz z ich nauczycielem Tadeuszem Witą, a ponadto w trakcie „Nocy...” na wesoło wystąpił Ślązak Roku 2014 Jan Szczęsny oraz Teatr Maska. Odbyły się też warsztaty o żywieniu optymalnym, które poprowadził prezes Stowarzyszenia Optymalni Bogdan Tkocz.



Z kolei podczas trwania Tygodnia Bibliotek w 2016 roku mieliśmy okazję wystawiać prace malarskie Magdaleny Piekorz „Piękno codzienności”, odbył się też kiermasz książek, a dla czytelników mieliśmy jednego dnia przygotowane słodkie niespodzianki. Natomiast orzeskie przedszkolaki zaprosiliśmy do obejrzenia spektaklu „Wilk i zając” w wykonaniu grupy Art-Re, a uczniowie IV klasy przenieśli się w świat komiksu, podczas plenerowych zajęć przed biblioteką. Z kolei w ramach „Nocy bibliotek” gościliśmy: Alojzego Lysko – znawcę historii i kultury Górnego Śląska, alpinistę Jacka Czecha oraz Krzysztofa Giela, który przygotował dla gości kulinarne atrakcje.









W roku 2017 odbyły się w maju warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej „Sztuka mówienia bez faflolenia”, dla drugoklasistów wystąpił teatr Krak-Art z przedstawieniem „Zaczarowany młynek”, a uczniowie klas III uczestniczyli w zajęciach Kamishibai w oparciu o „Legendę o Skarbniku”, podczas których poznali historię japońskiego teatru, wykonali portret Skarbnika, a także sprawdzili swoją wiedzę ze znajomości śląskich słówek.

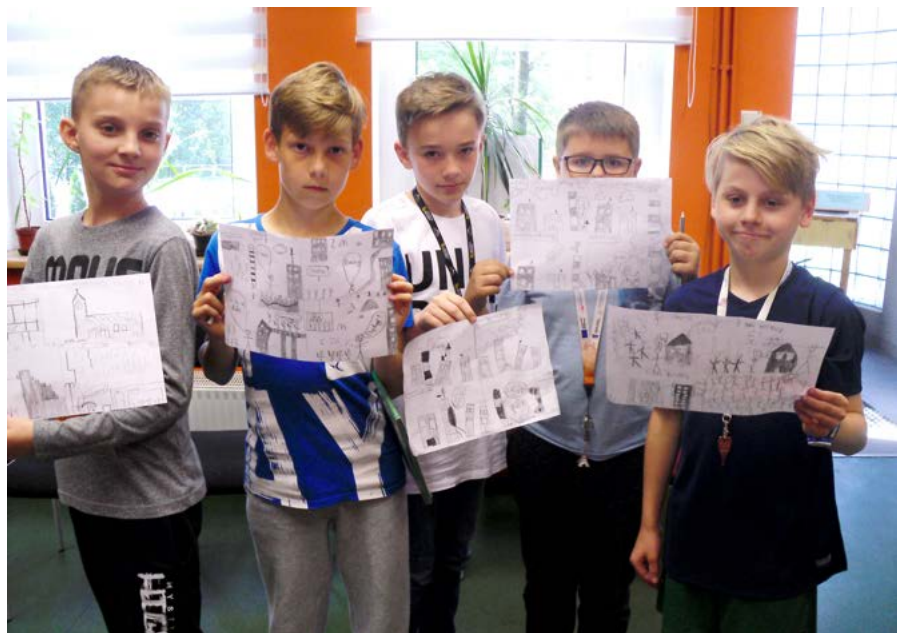


W tymże roku również biblioteka zorganizowała kiermasz. Podczas „Nocy bibliotek” głos zabrali prof. Jan Malicki, a o swojej pasji podróżowania na rowerze po świecie opowiedział Mateusz Mika. Na zakończenie wieczoru wystąpił zespół Pieprzyk z Rybnika, który zaprezentował utwory ze swojej pierwszej płyty pt. „Pranie”. Zaproszeni goście mogli również podziwiać



wystawę obrazów Henryka Filipczaka i jego żony Danuty Śniak-Filipczak.

Kolejny rok to kolejne ciekawe spotkania i wspomnienia. Był „Słodki dzień w bibliotece” – każdy czytelnik otrzymał cukierek z dołączoną złotą myślą o książkach i czytaniu. Dla uczniów zorganizowaliśmy spotkanie z podróżnikiem Piotrem Kowalczykiem, który poprowadził multimedialną podróż do Indii – „egzotycznego kraju kontrastu” i Afryki – „ślądami Stasia i Nel” oraz warsztaty ze Zbigniewem Masternakiem pt. „Sami tworzymy komiks”. Odbyły się również warsztaty dla bibliotekarzy powiatu i bibliotek szkolnych, które poprowadziła instruktor z Biblioteki Śląskiej. W ramach Tygodnia Bibliotek odbyła się także akcja dla dzieci szkolnych „Jak nie czytam, jak czytam”, która szerzej została opisana w części poświęconej akcjom czytelniczym.



Waldemar Cichoń – autor serii książek o kocie Cukierku, z których jedna trafiła do kanonu lektur dla klasy II – był gościem Tygodnia w 2019 roku. Podczas spotkania przybliżył dzieciom w zabawny sposób historię prawdziwego kota, stanowiącego pierwowzór literackiego bohatera. Z kolei przedszkolaki z orzeskiej „jedyńki” zobaczyły teatrzyk „Detektyw Zagadka na tropie...”, a ich starsi koledzy z klasy V poznali zagrożenia płynące z Internetu, oglądając spektakl „Very Funny” w wykonaniu teatru Moralitet. Były też zabawy ruchowe z „Ciocią Asią”, wśród których największą atrakcją dla najmłodszych stanowiło robienie i łapanie baniek mydlanych. Dla młodzieży również przygotowaliśmy coś ciekawego, a mianowicie interaktywny pokaz eksperymentów chemicznych, do zrobienia których wykorzystane zostały produkty spożywcze. Uczestnicy mogli zobaczyć próbę ognia, dym, znikanie





i pojawianie się kolorów, wszystko to pod nadzorem pracownika firmy Doświadczalnia z Mysłowic. Tradycyjnie odbyła się „Noc bibliotek” dla dorosłych, podczas której zaproszony paralotniarz opowiedział o swojej



pasji, zaprezentował wyposażenie potrzebne do lotów, a także pokazał ciekawe zdjęcia z podniebnych wojaży. Pozostałą część wieczoru umilił występ zespołu „Wieczorek Guitar Duo”. Po występach czytelnicy mogli poczęstować się pysznymi kanapkami oraz słodkimi przekąskami.



W 2021 roku ze względu na pandemię biblioteka nie organizowała spotkań stacjonarnych w ramach Tygodnia Bibliotek. Natomiast w formie online odbyło się czytanie opowiadań dla dzieci „Pola, Wojtek i trzy skrzydła: historia o powstaniach śląskich” oraz „Pola i Wojtek na powstańczym szlaku”, które każdy odbiorca mógł odsłuchać w dogodnym dla siebie czasie. Opowiadania te nawiązywały oczywiście do przypadającego 100-lecia Powstań Śląskich. Również w formie online zaproponowaliśmy quiz dla wszystkich czytelników, a dla dzieci wykonanie zakładki do książki.

Tydzień Kultury Regionalnej

2003 – odbyło się spotkanie z folklorystką prof. Dorotą Simonides, Markiem Szottyskiem – autorem książek związanych z kulturą i kuchnią śląską, Jerzym Ciurlokiem – publicystą, felietonistą, poetą, prezenterem radiowym, jak również autorem książek poświęconych problematyce historycznej i górnośląskiej oraz Marią Pańczyk – propagatorką gwary śląskiej, pomysłodawczynią konkursu na Ślązaka Roku. Była także możliwość obejrzenia eksponatów Izby Regionalnej, które zgromadziła biblioteka. Zorganizowano konkurs gwary śląskiej, a dla dzieci konkurs „Obrazek ze Śląska”.







2004 – w Zespole Szkół w Orzeszu ok. 90 osób wzięło udział w spotkaniu z prof. Krystyną Heską-Kwaśniewicz, a jego tematem była „Wieża spadochronowa” Kazimierza Gołby. Wśród uczniów przeprowadzono konkurs wiedzy o Górnym Śląsku, który również odbył się na terenie szkoły. Z kolei w ówczesnym Gimnazjum nr 2 w Zawadzie młodzież miała okazję posłuchać wspaniałego gawędziarza i strażnika śląskiej tradycji Alojzego Lysko, który uważa, że „Obce znać – dobrze! Swoje – obowiązek!!!” i z takim właśnie hasłem przyjechał do Orzesza, by pielęgnować w młodych miłość do rodzinnej ziemi i jej wartości. Tym razem oprócz konkursu „Pogodomy po naszymu”, którego tematem było „fedrowanie”, zorganizowano również konkurs plastyczny „Pejzaż mojej najbliższej okolicy”, fotograficzny „Dworki i pałace ziemi śląskiej”



oraz literacki – należało rozwinąć w dowolnej formie myśl Czesława Miłosza „To co znane i swojskie pozwala utrzymać człowiekowi ten sam rytm”. „Śląsko godka” oceniło jury w składzie Monika Organiściok, Marta Twardzik i Anna Studnik. Podsumowanie Tygodnia... od-



było się w Zespole Szkół w Orzeszu – nagrody zwycięzcom wręczyła burmistrz Regina Hajduk, a młodzież pod kierunkiem Katarzyny Hajduk-Płaszczyk przygotowała przedstawienie „Romeo i Julia” po śląsku w przekładzie Marka Szoltyska, zaś oprawę muzyczną zagwarantowała Maria Teodorowska.

2005 – III Tydzień Kultury Regionalnej został zgłoszony do programu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności „Działaj lokalnie”, współpracującej z Forum Młodzieży Samorządowej w Gierałtowicach. Plan „Tygodnia” spotkał się z aprobatą jury fundacji i na jego realizację otrzymaliśmy 3,5 tys. zł. Działania po raz kolejny były prowadzone we współpracy z Zespołem Szkół w Orzeszu. Zostały zorganizowane następujące konkursy:

- wiedzy o Orzeszu pt. „Orzesze – moje centrum świata”
- gwary śląskiej pt. „Fajerujemy, czyli jak obchodzimy uroczystości i spotkania rodzinne”.
- fotograficzny „Nasza okolica w fotografii”
- plastyczny dla młodszych dzieci – ilustracja do wybranej baśni Gustawa Morcinka

Po raz kolejny zaprosiliśmy do udziału śląskiego gawędziarza Alojzego Lysko, który spotkał się z dziećmi w Szkole Podstawowej nr 2 w Orzeszu. Na zakończenie Tygodnia Kultury młodzież gimnazjalna przedstawiła „Czerwonego Kapturka” w wersji gwarowej, a przez cały wrzesień w lokalu biblioteki dostępna była wystawa Izby Regionalnej, do której udało się pozyskać nowe eksponaty.

2006 – odbyło się spotkanie z dr hab. Heleną Synowiec, pracownikiem naukowo-dydaktycznym Instytutu Językoznawstwa w Katowicach, która w swo-



jej pracy badawczej zajmuje się m.in. zagadnieniami śląskoznawczymi. Ponadto, jak co roku, zorganizowano konkurs gwary (tym razem w jury zasiadły Monika Organiściok, Marta Twardzik oraz Teresa Mycielska),



a także:

- powiatowy konkurs „Śląskie śpiewanie”
- powiatowy konkurs wiedzy o miastach i miejscowościach powiatu mikołowskiego (najlepsze

prace do dziś znajdują się w Dokumentach Życia Społecznego gromadzonych przez bibliotekę)

- powiatowy konkurs fotograficzny „Miejsca mityczne i symboliczne powiatu mikołowskiego”
- konkurs literacki „Historia mojej rodziny”

Był też przegląd śląskich „maszketów”, wśród których znalazły się krepłe ze syra, szkłoki, szplitry, malczawa i tyj.



2007 – w tym roku konkurs gwary śląskiej odbył się w bibliotece pod hasłem „O szkole, rektorach i szkolorzach”, natomiast w Zespole Szkół młodzież znów miała okazję spotkać się Jerzym Ciurlokiem. Na zakończenie „Tygodnia”, podczas uroczystej gali, wystąpili laureaci konkursu oraz gimnazjaliści, którzy przedstawili „Królową Śnieżkę” – oczywiście po śląsku, a pyszny poczęstunek przygotowała restauracja „Wega” oraz okoliczni piekarze i cukiernicy.

2010 – biblioteka po raz ostatni zorganizowała wtedy Tydzień Kultury Regionalnej. Był jak zwykle konkurs gwary, a komisja (w składzie Monika Organiściok, Marta Twardzik oraz Teresa Mycielska), oceniała popisy młodych talentów. Podczas uroczystego wręczania nagród w Zespole Szkół wystąpili gimnazjaliści z śląską wersją „Jasia i Małgosi”. Tym razem dla gości również przygotowały poczęstunek orzeskie cukierki i piekarnie, a także firma Wałach.

Podczas jednego z Tygodni Kultury Regionalnej powstały z myślą o dzieciach biorących udział w konkursach gwarowych autorskie teksty napisane przez nauczycielkę Ilonę Palkij. Teksty te przeszły na własność biblioteki.

MOJA FAMILIO

Witejcie ludzie! Jo je Rołza łod Pyrkałów. Kozali mi żebych tu dzisiej co ło swojij familiji pedziała. Tak po prowdzie to ło tyj mijij familiji to jo by mogła jako fajno ksionzka napisać. No, ale sami padejcie, fto by tyż tyn mój jynzyk zrozumioł. Ino my, Ślonzoki. Niy łoplaci się mazać!

No toż tak: miyszkomy se w tyj chałpie na Siedliskach we sześciu. Jo, mój brat,, mama , tata, starzik i starka. No jak bych porachowała kota Pimpka i psa Rojbra, to jes nos łośmiu.

Moje łojce som rychtik fajne, ale czasym tyż niy umia z ni i w tyj chałpie wyczimać. Durch ino godajom, że mom dobrze żykać i ło szkole myśleć. Ale dyć sami wejrzicie – przeca zy mie już blank fajno freła i powiywom, że zolytników mi niy brakuje! Ale w chałpie ni mom ani ło tym co godać, bo bych zaro jakom szmatom bez pysk dostała. Gymba mom niywyparzone i roz żech pedziała, że Paul i Zeflik za mnom zagłondajom. Godom wom!!! Co się dzieło – logyń na dachu.!! Zaro mi starzik kryjom zadek sprali, a łojciec przeżywoł do wieczora.

Bez tydziyń u nos je normalnie. Jo do szkoły, łojciec na szychta na gruba, a mama ze starkom wele chałpy łażom. Starzik zas wachujom tego gizda Hajnela, mojigo brata. Bo łonumu się tyż bele co w tyj łepie unokwi i potym pocho. Pamiyntom jak łońskiego roku kupili mu gļaspatrony na łodpuście. Schowali mu je żeby wszystkich łoroz niy wyszczyłoł, ale tyn wrzidlok jich szukoł , no i napocho! Włoz na byfjy i rynekom macoł po wyrchu, a proł doś fest, no i jak je w końcu cyлноł , to łone tak zaczęły szczyłać, że chałpa była pełno smrodu i dymu, a łon spod z tego byfjja ,leżoł na delofce i beczoł. Mama mu jeszcze zadek sprala. Rynka mioł trocha poparzone , ale siedzioł cicho i ani niy dychoł. Mamlas jedyn, jak by mi pedzioł to bych mu przeca pedziała kaj som i cały tyj haje by niy było. No toż sami widzicie, że bez to starzik muszom go cały czos wachować . Tak to baz tydziyń się bele co wydarzi. Ale za to jak przidzie niydziela! Kule, ale je fajnie! Mogymy se dużyj spać i starka nos budzom dopiyo na śniodanie. Mmmm, a w niydziela je zawsze grzony wuszt ze zymftym.. Potym łojciec łoblyko ancug i binder , starzik tyż, my niydzielne szaty i idymy do kościoła na wielke. Ale nojlepszy je łobiod! Mama warzi zawsze zupa z nudłami, kluski ze zolom , modro kapusta no i rolady. Tyn gizd Hajnel zawsze paczi żeby ta nojwiynkszo dostać , ale jeszcze mu się to niy udaoł. Starzik mu pedzieli, że dostanie wiynkszy konsek miynsa , ale na razie niy bo je bajtel. Po łobiedzie momy zawsze jako dpbro szpajza i kawa, a czasym tyż starka kołocz upiekom. Wtedy rychtik momy świynto! Siedzimy w tyj wielij izbie, maszkecymy i łopowiadomy co się bez cały tydziyń wydarziło. Łokropnoie lubiymy jak je niydziela. Ale wycie, jo już musza kończyć.

Mama łobiycala dzisiej na wieczero ajerkuchow z apfelmusym nasmażić, musza ji pomóc Toż to do widzinya wom, a dzinkuja żeście mie tyż wysuchać chcieli.

Wiosenne i jesienne spotkania z literaturą

Pierwsze „Jesienne spotkanie z literaturą” odbyło się 28 listopada 2013 roku. Gościem biblioteki była dr Anna Sitkowa, wykładowca Uniwersytetu Śląskiego. Podczas swojego wystąpienia opowiedziała czytelnikom o staropolskim jedzeniu i pić.

Z kolei przy okazji „Wiosennego spotkania z literaturą” 10 kwietnia 2014 roku zaprosiliśmy Annę Strączek – rybniczką, która w 1995 roku otrzymała tytuł Wiceślązaczki Roku, a także zdobyła miejsce w prestiżowym konkursie Radia Katowice „Pogododomy po naszymu, czyli po śląsku” za „Gawędę to handlowaniu”.



W tym samym roku zorganizowaliśmy też następne „Jesienne spotkanie z literaturą”. 27 listopada odbył się wykład dla rodziców dr Joanny Orlik-Wypiór pt. „Propozycje literatury dla dzieci i młodzieży. Co moje dziecko może czytać?”. Uczestnikom czas umiliła swoim występem młodzież z Zespołu Szkół, która pod



kierownictwem Anny Łukasik i Katarzyny Hajduk-Płaszczyk, przygotowała interpretację twórczości dla dzieci J. Tuwima oraz J. Brzechwy.



19 marca 2015 roku, a więc na edycji wiosennej spotkań z literaturą, gościliśmy Piotra Tenczyka – współzałożyciela Stowarzyszenia Teatralnego Dom z Jaśkowic oraz pomysłodawcę Otwartego Forum



w Jaśkowicach, poetę, fotografa, reżysera. Autora m.in. książek: *Wiersze o ludziach* (2013), *Poemat o czasie przeżytym* (2015).

Następne spotkanie jesienne, w grudniu 2016 roku, miało formę koncertu. Wystąpił Kuba Michalski z recitalem, który nosił tytuł „Piosenki do wierszy wielkich polskich poetów i ballady Leonarda Cohena.”



Wystawy

Biblioteka to także przestrzeń do organizowania różnego rodzaju wystaw:

1993 – Międzynarodowy Przegląd Exlibrisów

1994 – wystawa malarstwa artystów nieprofesjonalnych z Orzesza



1996, 2007, 2017 – Wystawa Artystów Malujących Ustami i Nogami



1996 – wystawa Izby Regionalnej; wystawa lalek Stefanii Pająk; wystawa dawnych instrumentów muzycznych; wystawa malarstwa Henryka Filipczaka





2010 – „Moda na czytanie” – wystawa zdjęć udostępnionych przez Bibliotekę Śląską



2014 – wystawa „Miasta ogrodów” udostępniona przez Bibliotekę Śląską



2016 – wystawa klocków Lego pochodzących z kolekcji: Pawła Płaszczyka, Kamila Tomiczka, Marka Hajduka, Jana Stencła, Kamila Kuczoka; wystawa dzwonków; wystawa kul śnieżnych (eksponaty Grażyny Mücke i Pawła Płaszczyka); wystawa akwareli Andrzeja Marka





2017 – wystawa porcelanowych szkatułek w stylu Jaj Faberge z kolekcji Mirosławy Lens; wystawa lalek z różnych stron świata



2019 – wystawa prac Katarzyny Wójcickiej „Opowieści pisane ilustracjami”; wystawa fotograficzna „Życie nie tylko w kolorze” Lilii Perlich



2020 – wystawa misiów z akcji charytatywnej „Poda-
ruj misia” (kolekcja Oliwii Hajduk)

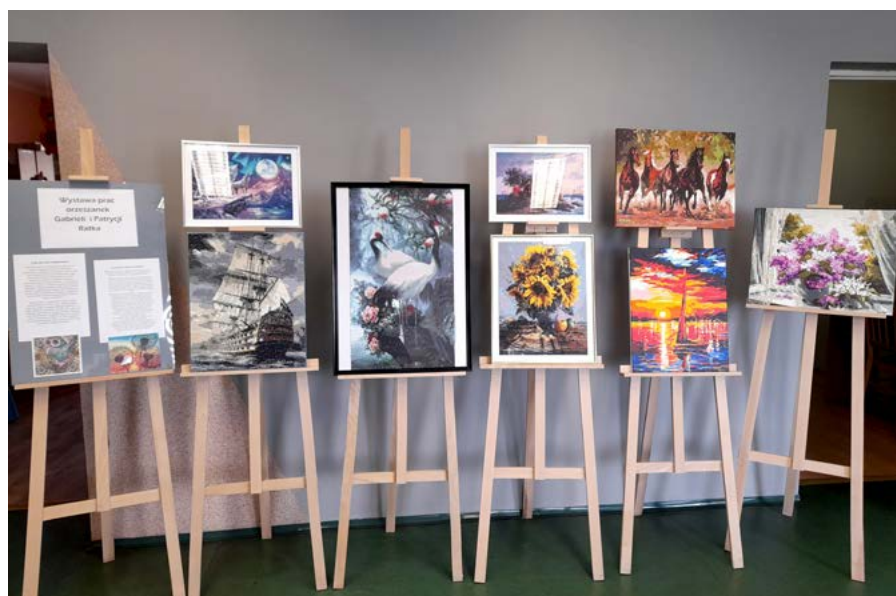


2021 – wystawa #inaczej #taksamo Anny Du-
dzuńskiej – reporterki radiowej Polskiego Radia Kato-
wice; wystawa zdjęć Stanisława Ligonia „Ziemia Święta
w obiektywie”; „Wypalane w drewnie” Ryszarda Maresza





2022 – wystawa haftu diamentowego i malowania po numerach (Gabriela i Patrycja Ratka)



„Zaczytani... w Orzeszu – promocja literatury i czytelnictwa”

W okresie od kwietnia do października 2016 roku odbywały się wydarzenia w ramach grantu „Zaczytani... w Orzeszu – promocja literatury i czytelnictwa”, którego partnerami była Miejska Biblioteka Publiczna i Stowarzyszenie im. Franciszka Stuska. Projekt zrealizowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zorganizowano między innymi:

- „Spider-Man i przyjaciele” – spotkanie z bohaterami kultowych komiksów. Podczas zajęć dzieci dowiedziały się, jak wyglądały komiksy dawniej i dziś, wspólnie tworzyli komiksy, a także poznali kolekcjonerów tej formy literackiej (podczas Tygodnia Bibliotek)
- spotkanie z Jackiem Czechem – lokalny himalaista opowiedział o swoich wyprawach wysokogórskich oraz pokazał film z wyprawy na Nanga Parbat (podczas Tygodnia Bibliotek)
- „Czytanie nie tylko na tapczanie” – w ramach wakacji w bibliotece został zorganizowany piknik obok biblioteki, w trakcie którego dzieci oddały się czytaniu indywidualnie oraz w grupach. Wspólny czas na powietrzu zakończył się grillowaniem kiełbasek i chleba. W inne dni podczas





wakacji uczniowie i przedszkolaki tworzyli prace plastyczne, ozdabiali koszulki, oglądali bajki i spędzali czas na grach i zabawach w budynku oraz na dworze. Jedna z grup miała okazję pojechać do Mediateki w Tychach oraz miło spędzić czas na placu zabaw na Paprocanach.





– grę miejską „Przystanek książka” – podczas tego wydarzenia przeprowadzona została gra miejska, w której udział wzięło 7 zespołów. Scenariusz do niej stworzyli członkowie Centrum Edukacji Nieformalnej Trampolina. Gra w nawiązaniu do literatury pokazała uczestnikom ciekawe miejsca



Orzesza i okolic. Dzień zakończono wspólnym grillowaniem w letnim ogródku przed biblioteką. – „sesję z książką” – była to profesjonalna sesja fotograficzna, obrazująca łączność człowieka z książką. Uczestniczki wydarzenia (w tej roli bibliotekarki) stworzyły swoim ciałem przestrzeń, w której książka została wyeksponowana na pierwszy plan. W późniejszym efekcie wydano kalendarz promujący bibliotekę z wykorzystaniem tych artystycznych zdjęć.

Zajęcia dla dzieci

Akademia Kubusia Puchatka – placówka od 2014 roku prowadzi „Akademię Kubusia Puchatka” dla najmłodszych dzieci. Są to dwugodzinne zajęcia, które odbywają się raz w tygodniu. Maluchy pod opieką pań bibliotekarek spędzają czas w towarzystwie swoich rówieśników. Podczas zajęć dzieci słuchają bajek, malują, wyklejają, biorą udział w zabawach ruchowych, a przy okazji przyzwyczajają się do nieobecności rodziców i uczą się samodzielności, która będzie im potem potrzebna w przedszkolu.





Dzień Dziecka – w 1995 roku z tej okazji odwiedziły nas dzieci ze swoimi zwierzątkami domowymi, wymieniając się uwagami na temat ich hodowli. Były u nas psy, papużki, żółwie morskie i lądowe, chomiki, szczury, skoczki pustynne, króliki i świnki morskie.

Ferie – w ten zimowy czas wolny wielokrotnie gościliśmy w bibliotece dzieci, organizując im gry, zabawy i zajęcia plastyczne. Podczas ferii w 2004 roku czytaliśmy im codziennie, najnowszą wówczas, 5. część przygód Harrego Pottera, oprócz tego w trakcie zajęć uczono dzieci sztuki kirigami, robienia ozdób z makaronu, malowania na szkle. Było też własnoręczne ozdabianie ciasteczek połączone z ich degustacją.

W 2009 mali czytelnicy mogli obejrzeć przedstawienie „Wilk i zając”. Z kolei 2013 rok to ferie z Julianem Tuwimem, którego wiersze były motywem przewodnim zajęć. Rok później, choć nie było śniegu,



ferie upłynęły pod znakiem zimy – dzieci poznawały „mroźne krainy” Arktykę i Antarktydę, lepily papierowego bałwana i budowały igloo, natomiast w 2015 roku zajęcia związane były z popularną bajką kinową „Kraina lodu”, dzieci wzięły też udział w interaktywnym przedstawieniu teatralnym „Śpiąca królewna” w wy-



konaniu aktorów Art-Re z Krakowa. Następnej zimy również gościliśmy tę samą grupę teatralną, ponadto uczestnicy ferii pojechali do Muzeum Ognia w Żorach oraz odwiedzili bibliotekę w Mikołowie.



Rok 2017 był pełen wrażeń – dzieci miały pogadankę z policjantami, były zimowe zabawy na pobliskim Orliku, pieczenie kielbasek przed biblioteką, wycieczka pociągiem do Katowic, gdzie nasi podopieczni spędzili czas w sali zabaw Fit4Kids, poznali oni również zasady segregacji śmieci i ich przetwarzania, odbył się także bal karnawałowy.



Przy okazji feryjnych spotkań w 2018 roku maluchy wysłuchały „Królową pszczół” w formie teatrzyku kamishibai, po czym wykonały z rolek bajkowe pszczołki, miały też dzień kina, w którym obejrzały przygody „Bystrego Billa”, było czytanie „Czerwonego Kapturka” i po raz kolejny przedstawienie teatralne, tym razem „Koziołek Nie-Matolek” w wykonaniu Art-Re. Rok później na zajęciach pod hasłem „Bajeczne ferie w bibliotece” dzieci poznały norweskiego polarnika Roalda Amundsen’a dzięki wysłuchaniu książki „Wyprawa na biegun”, w nawiązaniu do której wykonały prace plastyczne zwierząt z dalekiej, mroźnej krainy, a z okazji Walentynek uczestnicy ferii metodą decoupage zrobili serca oraz lampioniki dla swoich bliskich. W kolejnych dniach dzieci przeżyły spotkanie „Oko w oko z diplodokiem” – na podstawie książki poznały erę dinozaurów, po czym za zadanie miały wykonanie Dinusia z orgiami, a także prehistorycznej makiety. Natomiast po współ-





nej lekturze „Roberta Robota” powstały ciekawe roboty ze śmieci. Dzieci obejrzały też prezentację dotyczącą ochrony środowiska.

Gra miejska z okazji 70-lecia biblioteki – w czerwcu 2018 roku przeprowadzono grę miejską na terenie naszego miasta, która miała na celu sprawdzenie kon-



kretniej wiedzy i umiejętności uczniów. Oprócz jubileuszu biblioteki pretekstem do zorganizowania gry było 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę. W zabawie wzięły udział trzy drużyny z SP nr 1, dwie drużyny z SP nr 2, jedna z SP nr 3 oraz jedna z SP nr 7. Punktami kontrolnymi, do których uczestnicy musieli dotrzeć, by rozwiązać zadania, były: plac zabaw przy Tesco, kościół ewangelicki, rynek, park przy ul. św. Wawrzyńca, teren Szkoły Podstawowej nr 1, park z kapsułą czasu, Pomnik Poległych na Pasternioku, Pomnik Bohaterów przy kościele na Górcie Św. Wawrzyńca.



Kodowanie – w 2019 roku uczniowie klasy III SP nr 2 zapoznali się w bibliotece z programem Scratch i kodowali roboty Finch, tworzyli grę „Finch Pong” oraz „Spadające jabłuszka”. Na końcu był wyścig i tor przeszkód dla robota.



Lekcje biblioteczne – to spotkania dla przedszkolaków i dzieci z klas młodszych, na których dowiadują się one, jak funkcjonuje nasza placówka, jakie obo-



wiązują w niej zasady oraz z jakich działów się składa. Dzieci poprzez zabawę uczą się, że wypożyczone (i nie tylko) książki należy szanować, dbać o nie i oddawać w wyznaczonym terminie, a biorąc udział w quizach i zagadkach literackich, mogą wykazać się znajomością bajkowych bohaterów.



Podchody literackie – w kwietniu 2018 roku uczniowie klas I i VII SP nr 10 z Woszczyc wzięli udział w podchodach, które miały na celu zachęcenie dzieci do kontaktu z książką oraz integrację młodszych i starszych klas. Każda z grup miała do odnalezienia i rozwiązania zagadki ukryte w bibliotece, na „Ścianie Czytelniczych Inspiracji” uczestnicy mogli wpisać tytuł swojej ulubionej książki, a na koniec starsi uczniowie czytali młodszym „Tajemniczy ogród”.

Urodziny Kubusia Puchatka (2012, 2013, 2014, 2016) **oraz Światowy Dzień Pluszowego Misia** (2015, 2016, 2017, 2018) – te nietypowe święta, których bohaterem jest miś, są doskonałym pretekstem, aby zaprosić przedszkolaków i uczniów klas młodszych do wspólnej zabawy w bibliotece. Przy tych okazjach najczęściej gościli u nas dzieci z orzeskich placówek. Podczas tych wizyt było „sto lat” dla bajkowego solenizanta, poczęstunek „małym co nieco”, zagadki, wspólne zabawy ruchowe. Podczas „Światowego Dnia...” w 2015 roku dodatkowo wystąpił teatr Art-Re z Krakowa z przedstawieniem „Kaczka Cudaczka”, a w 2016



roku przedszkolaki wzięły udział w interaktywnym spektaklu „Miś Ambroży” w wykonaniu grupy teatralnej Edu-Artis również z Krakowa.







Wakacje – co roku biblioteka zaprasza dzieci na letnie zajęcia, w poprzednich latach odbyły się m.in.:

Kurs na raj, czyli Karaiby w bibliotece – w trakcie letnich zajęć w 2015 roku dzieci wykonały swój „paszport małego turysty”, by móc wyruszyć w podróż na Karaiby. Uczestnicy stworzyli własną wyspę, meduzy z tacek papierowych oraz podwodny świat pełen zwierząt, roślin i skarbów, malowały wymarzony statek, a także zaprojektowały wakacyjne pocztówki. Zabawom plastycznym i ruchowym towarzyszyły seanse filmowe animowane i dokumentalne o tematyce związanej z ciepłymi krajami. Ponadto dzieci mogły wykazać się talentem kulinarnym, robiąc sałatki owocowe i warzywne. Była również wycieczka wyjazdowa do Ośrodka Wypoczynkowego Paprocany, gdzie piękna pogoda sprzyjała wodnym szaleństwom wszystkich dzieci.





Wakacje z duchami – pod takim hasłem odbyły się zajęcia w lipcu 2018 roku, podczas których dzieci poznały świat Indian i wykonywały pióropusze. Było również czytanie Bolka i Lolka „Indiańskie Trofeum”



oraz książki „Wakacje z duchami”. Dzieci poznały także Skarbnika – ducha kopalni i Utopca – ducha morskich głębin. Uczestnicy wcielili się w młodych detektywów, biorąc udział w podchodach przed biblioteką. Był też „Strasznie fajny bal maskowy”. Ponadto dzieci robiły sałatkę owocową, zakładkę do książki w kształcie Minionka i wspólnie tworzyły zamek duchów z rolek i pudełek.



Lato z biblioteką w plenerze – w czasie pandemicznych obostrzeń w 2020 roku nasze wakacyjne zajęcia dla dzieci odbywały się na zewnątrz. W ramach tych letnich atrakcji było: przedstawienie teatralne „Śpiąca królewna” w wykonaniu grupy Krak-Art z Krakowa, spotkanie z Aliną Przydatek pt. „Żyjmy zdrowo i kolorowo”. Autorka „Wielkiej Księgi Kici Nici” przywiozła ze sobą piękne, bajkowe postacie myszki Soniulindy i króliczki Matildy, bohaterki jej książek, a także kolorowe warzywa i owoce, które własnoręcznie uszyła. Dzieci miały również zorganizowany piknik

na trawie, podczas którego grały w kręgle, skakały na skakance, robiły wakacyjny obraz na sztalugach, a na koniec regenerowały siły zjadając pyszne przekąski.



Warsztaty

– biblioteka organizuje różnego rodzaju warsztaty dla dzieci i młodzieży:

Warsztaty z Krzysztofem Petkiem – w 2007, 2009 i 2010 roku odbyło się spotkanie z autorem powieści sensacyjno-przygodowych, a także organizatorem wypraw i szkół przetrwania. Petek przeszedł szkolenia survivalu, walki wręcz i psychologii sytuacji krytycznych. Podczas wykładu promował wśród młodzieży zdrowy styl życia i aktywność społeczną, dowodził, że można żyć i bawić się bez pijaństwa, papierosów i narkotyków.



Warsztaty papiernicze – po raz pierwszy te ciekawe zajęcia dla dzieci przeprowadziła w bibliotece firma Kalander w 2007 roku. Odwiedzili nas wtedy uczniowie młodszych klas SP nr 2 w Orzeszu. Uczestnicy warsztatów zgłębili tajniki czerpania papieru, przybijali lakowe pieczęci, a także doświadczyli pisania gęsim piórem. Firma Kalander odwiedziła bibliotekę również



w ramach Tygodnia Bibliotek w 2012 roku oraz podczas Nocy z Andersenem w 2015 roku.

Sztuka czy kicz, czyli o artystycznej wartości tekstu – warsztaty w ramach projektu Przeciwdziałanie Patologiom Społecznym miały miejsce w listopadzie 2016 roku. W zajęciach wzięli udział gimnazjaliści, a poprowadziła je Iwona Kusak – kierownik Domu Kultury w Bielsku-Białej, pedagog dramy i instruktorka teatralna.



Słowo ma moc – kolejne warsztaty, których autorką była Iwona Kusak. W 2018 roku przeprowadziła ona zajęcia dla klas IV, podczas których uczniowie poznawali zagadnienia języka werbalnego, niewerbalnego oraz migowego. Zgłębili wiedzę na temat roli gestów – co mówią i jakie informacje przekazują. Dzieci wysłuchały opowieści z morałem, a także tworzyły koszyki ze słowami, które chciałyby usłyszeć od innych.



Podróże po literaturze (IV klasa) oraz **Czytam, więc jestem** (VII klasa) – rok 2018, autorka warsztatów: Iwona Kusak. Jednego dnia odbyły się warsztaty dla obu grup. Dzieci m.in. wykonywały w grupach plakaty zachęcające innych do wypożyczania książek, a młodzież w formie żywego pomnika przedstawiała swój stosunek do czytania, a także tworzyła moskaliki na wybranych przykładach twórczości Wisławy Szymborskiej.



Czytanie a kultura obrazkowa – autorka warsztatów: Iwona Kusak; w 2019 roku w spotkaniu wzięli udział uczniowie z klasy VII i VIII SP nr 2 w Orzeszu. Podczas zajęć przeprowadzona została burza mózgów na temat wad i zalet czytania oraz oglądania.





Pan Poeta – w 2019 roku dzieci z Przedszkola nr 1 w Orzeszu miały okazję wziąć udział w zajęciach prowadzonych przez Pana Poetę. W centrum występów artysty znajdowały się bajki jego autorstwa, do których przygotował mnóstwo kreatywnych zabaw. Nasz gość



przybył do dzieci z kufrem pełnym przebranek, by maluchy mogły – tak jak „kaczka, co przebrała miarkę” poznać kaczą garderobę i same skompletować swoje przebranie. Każda historia z książek Pana Poety była opowiedziana przez bohatera-pacynkę, którą dzieci mogły dotknąć i się z nią pobawić.

Warsztaty biologiczne – praktyczne zajęcia dla dzieci z klasy V z SP nr 1 w Orzeszu zostały przeprowadzone w 2019 roku przez profesjonalną firmę z Myśłowic, która zajmuje się organizacją interaktywnych pokazów eksperymentów i warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z dziedzin nauk ścisłych i przyrodniczych. Podczas zajęć prowadząca wykonała serię doświadczeń o określonej tematyce. Każde doświadczenie było wyjaśniane szczegółowo, ale w przystępny sposób, dostosowany do wieku uczestników, a ochotnicy mogli pomagać w wykonywaniu eksperymentów.



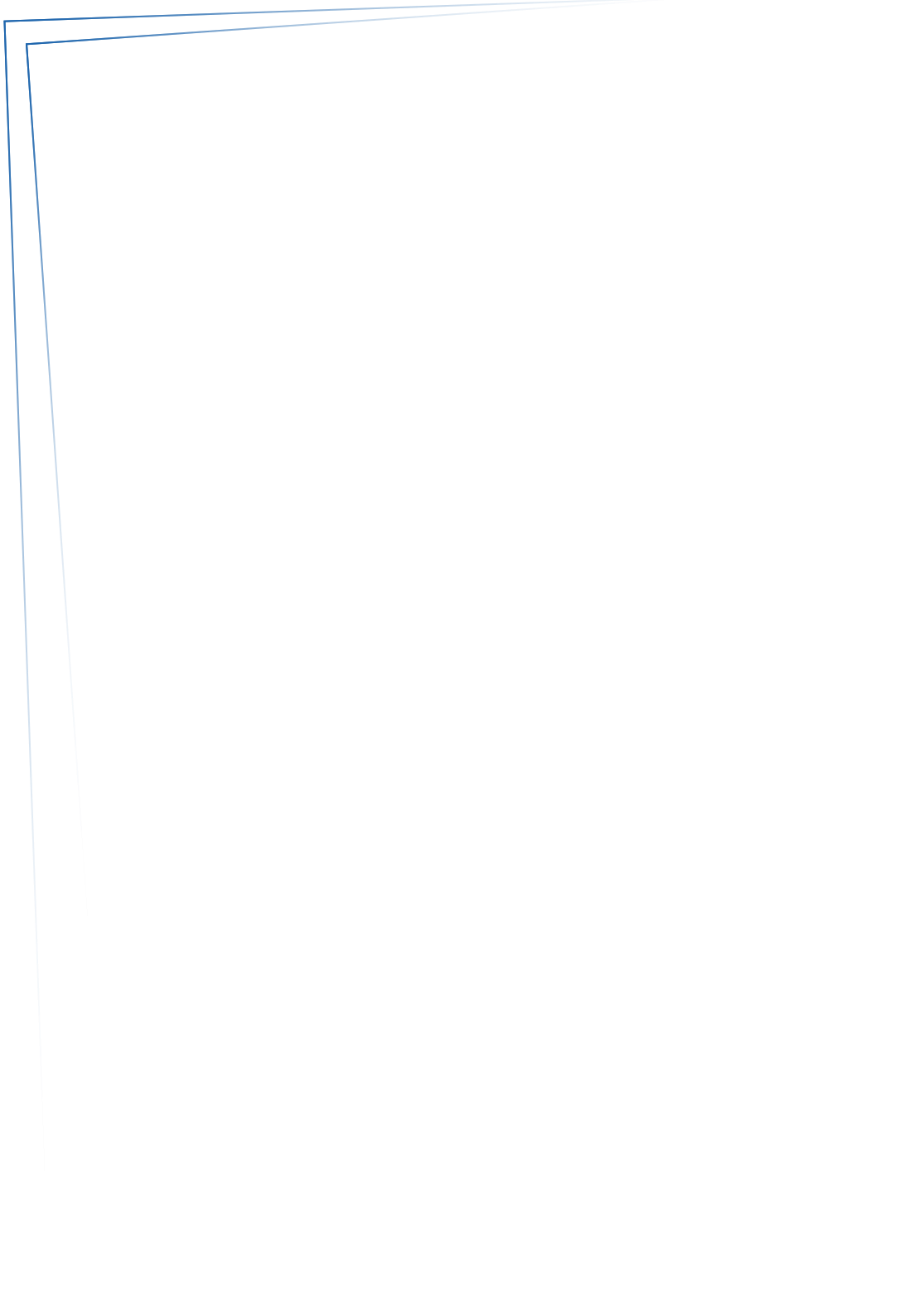
Na koniec pragniemy wymienić pozycje wydawnicze, przy których biblioteka brała udział:

„Dzieje Orzesza” – przy wydaniu dwutomowej pozycji przez Miasto Orzesze autorzy książek współpracowali z pracownikami biblioteki oraz korzystali z jej zasobów (Dokumenty Życia Społecznego)

„Orzesze w dawnej fotografii” – książka wydana w 2008 roku przy współudziale pracowników biblioteki przez Agencję Reklamowo-Wydawniczą „Vectra”. Kilka dni po obchodach 60-lecia placówki w lokalu „Amaro” (nad strażą) miało miejsce spotkanie dyrektora MBP Łucji Hajduk, władz miasta i redaktorów książki Roberta Ratajczaka oraz Sabiny Zarzyckiej z osobami, które udostępniły swoje prywatne zdjęcia do publikacji.

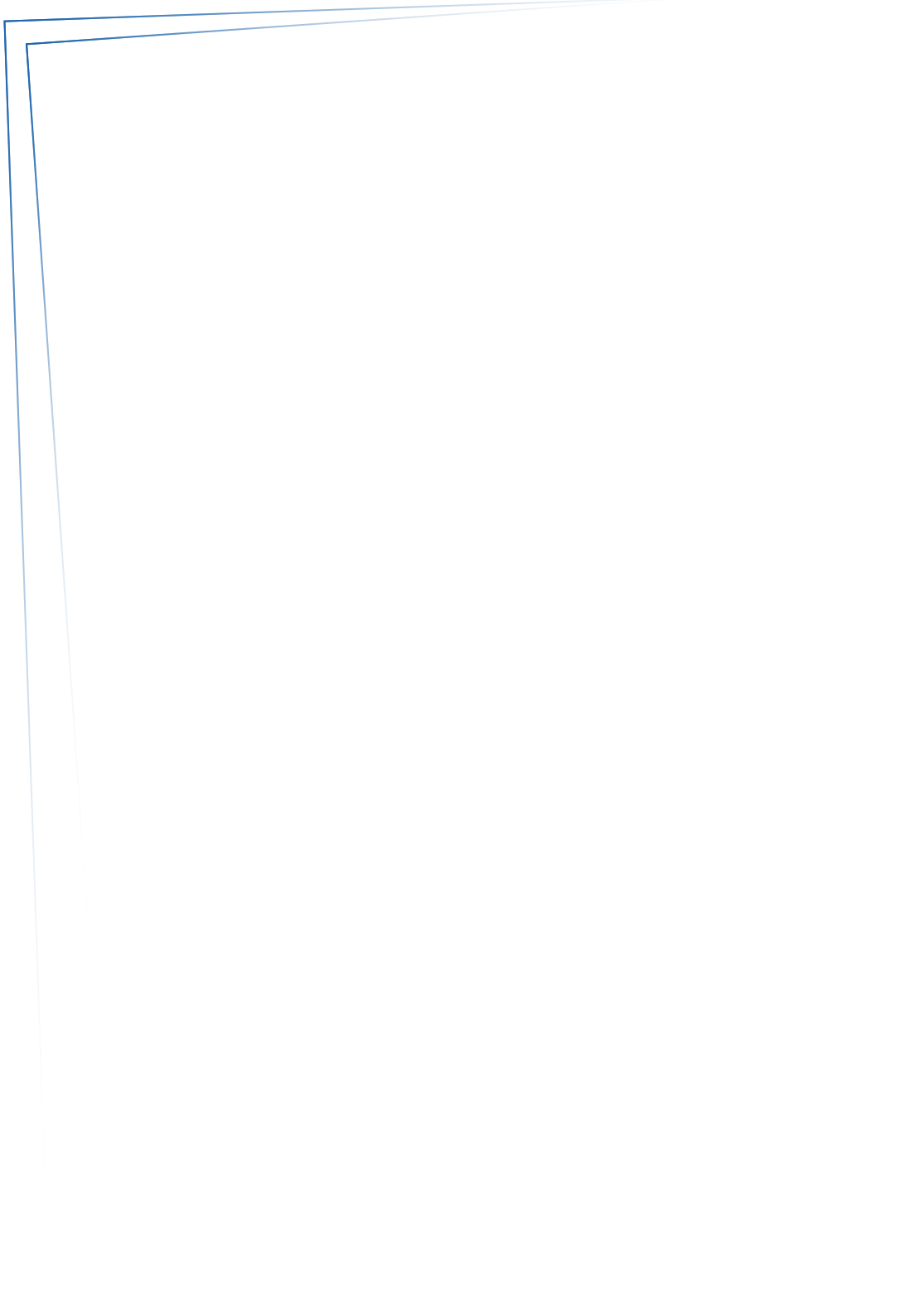
„Ocalić od zapomnienia” – w 2011 roku ukazała się książka, będąca zbiorem legend, podań i opowieści o wszystkich dzielnicach naszego miasta, które zostały opracowane przez dyrektora biblioteki Łucję Hajduk. Książkę wydano dzięki wspaniałej współpracy ze Stowarzyszeniem im. Franciszka Stuska z Jaśkowic oraz Gminną Koalicją na Rzecz Rozwoju Bibliotek.

„Orzesze 50 lat praw miejskich 1000 lat historii” – w 2012 roku nasze miasto obchodziło jubileusz 50-lecia uzyskania praw miejskich. Przy tej okazji została wydana książka, która powstała dzięki współpracy z biblioteką oraz Gminną Koalicją na Rzecz Rozwoju Bibliotek.



Jako podsumowanie książki zamieszczamy fragment sprawozdania Karola Motyki za rok 1958 (dawnego kierownika Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Gardawicach):

Kończąc to krótkie sprawozdanie muszę stwierdzić, że praca bibliotekarza nie jest taka łatwa, jak ją zazwyczaj wszyscy skłonni są oceniać, gdyż nie ogranicza się ona tylko do wypożyczania książek i prac związanych z inwentaryzowaniem książek. Bibliotekarz to nie tylko ten przystoiowy mól książkowy, ale praca jego musi wyjść poza mury biblioteki i musi przejawiać się w różnych formach pracy. Bibliotekarz musi stać w pierwszym szeregu krzewicieli kultury i oświaty, ma on dać obywatelom oręż do walki z ciemnotą i zacofoaniem, gdyż siła władzy ludowej i rozkwit odrodzonej Polski oparty jest na świadomości i aktywności mas.



OPRACOWANIE TEKSTU

Łucja Hajduk
Izabela Czardybon
Agnieszka Piwowarska
Paulina Szczypińska-Jany
Sylwia Dembecka

FOTOGRAFIE I DOKUMENTY

archiwum Miejskiej Biblioteki Publicznej w Orzeszu i jej filii

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Artur Kaczor, PUK KompART

ISBN 978-83-67334-00-6

WYDAWCA

Wydawnictwo Vectra
Czerwionka-Leszczyny 2022
www.arw-vectra.pl



*Ludzie przestają myśleć,
gdy przestają czytać.*

Denis Diderot



www.biblioteka.orzesze.pl

ISBN 978-83-67334-00-6

Publikacja bezpłatna. Nakład: 200 egzemplarzy.